

84. Torstaina 28 päivänä lokakuuta 1999

kello 18

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi vaikeavammaisille yrittäjille myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta 2767

Hallituksen esitys HE 90/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 11/1999 vp

2) Hallituksen esitys laiksi harjoittelukoulukiinteistöjen vaihdosta valtion ja Helsingin kaupungin välillä 2769

Hallituksen esitys HE 94/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 12/1999 vp

3) Hallituksen esitys laiksi merenkulun veronhuojennuksista annetun lain 6 ja 14 §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys HE 89/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 13/1999 vp

4) Hallituksen esitys laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta 2774

Hallituksen esitys HE 100/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 14/1999 vp

5) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain muuttamisesta, tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta ja tuloverolain 77 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 2783

Hallituksen esitys HE 101/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 15/1999 vp

6) Hallituksen esitys laiksi Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonnäisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta „

Hallituksen esitys HE 102/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 16/1999 vp

7) Hallituksen esitys laiksi kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 2784

Hallituksen esitys HE 122/1999 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 5/1999 vp

8) Hallituksen esitys laiksi eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista ja laiksi arvo-osuustileistä annetun lain 5 a §:n muuttamisesta 2785

Hallituksen esitys HE 99/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 10/1999 vp

L ä h e t e k e s k u s t e l u

9) Laki kansaneläkelain 30 a §:n ja vammaistukilain 2 §:n muuttamisesta 2785

Lakialoite LA 100/1999 vp (Marja-Leena Kemppainen /skl ym.)

10) Laki tapaturmavakuutuslain 16 §:n muuttamisesta 2790

Lakialoite LA 124/1999 vp (Esa Lahtela /sd ym.)

11) Laki velkajärjestelyn alaisen yksityishenkilön luovutusvoittoveron maksamisesta 2791

Lakialoite LA 126/1999 vp (Juha Karpio /kok)

12) Laki työnantajan sosiaaliturvamuksista annetun lain muuttamisesta 2792

Lakialoite LA 128/1999 vp (Mauri Salo /kesk ym.)

13) Laki kalastuslain 88 §:n muuttamisesta 2795

Lakialoite LA 130/1999 vp (Marja-Leena Kemppainen /skl)

M i e t i n t ö j e n p ö y d ä l l e p a n o

14) Lepäämässä olevat ehdotukset laeiksi Ahvenanmaan itsehallintolain ja Ahvenanmaan maanhankintalain 17 §:n muuttamisesta 2798

Lepäämään jätetyt lakiehdotukset LJL 3/1999 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 5/1999 vp

15) Hallituksen esitys laiksi tieliikennelain 64 §:n muuttamisesta ”

Hallituksen esitys HE 92/1999 vp
Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 2/1999 vp
Lakialoite LA 119/1999 vp

16) Hallituksen esitys ajoneuvon siirtolupaa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi 2798

Hallituksen esitys HE 107/1999 vp
Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 3/1999 vp

17) Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1998 ”

Kertomus K 7/1999 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 5/1999 vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Anttila.

N i m e n h u u t o

Nimenhuudossa merkitään täysistunnosta poissa oleviksi edustajat Ala-Nissilä, Elo, Forsius, Granvik, Hassi, Hiltunen R., Kallio, Karpela, Kautto, Korhonen R., Koskinen Johannes, Kuoppa, Kärkkäinen, Lindén, Luhtanen, Myllyniemi, Mähönen, Niinistö, Puisto, Saapunki, Sasi, Sinnemäki, Tahvanainen, Tennilä ja Vahasalo.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Saapunki, Luhtanen, Puisto ja Myllyniemi.

E d u s k u n t a t y ö h ö n l i i t t y v i s s ä v i r k a t e h t ä v i s s ä o l e v a t e d u s t a j a t

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s :
Ilmoitetaan, että eduskuntatyöhön liittyvissä virkatehtävissä ovat
28.10. edustajat Hassi ja Niinistö.

Merkitään.

P o i s s a o l o p p y n n ö t

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s :
Vapautusta eduskuntatyöstä muun syyn perusteella ovat pyytäneet ajalta
28.10. edustajat Granvik, Lehtimäki, Tahvanainen, Vahasalo ja Wideroos sekä
28. ja 29.10. edustajat Forsius ja R. Hiltunen.

Puhemiesneuvosto puoltaa poissaolopyyntöjä.

Hyväksytään.

Lakialoitteen n:o 59/1999 vp siirto

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. M. Pietikäisen lakialoite n:o 59/1999 vp, joka sisältää ehdotuksen laiksi lasten päivähoidosta annetun lain 11 §:n muuttamisesta, on 1 päivänä kesäkuuta 1999 lähetetty sosiaali- ja terveystoimi- ja valtiotieteiden valmistelevasti käsiteltäväksi. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että lakialoite siirretään sivistysvaliokuntaan, koska aloite liittyy hallituksen esitykseen n:o 91/1999 vp esiopetusta koskevaksi lainsäädännöksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja lakialoite n:o 59/1999 vp siirretään sivistysvaliokuntaan.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laiksi vaikeavammaisille yrittäjille myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 90/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 11/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Akaan-Penttilä: Arvoisa rouva puhemies! Tämä valtiovarainvaliokunnan mietintö, jossa esitetään käsityksiä laiksi vaikeavammaisille yrittäjille myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta, on aivan erinomainen asia. Siinä ensimmäistä kertaa nyt täällä oloni aikana erotetaan vammaiset ja vaikeavammaiset kahdeksi eri ryhmäksi, niin kuin monessa muussakin asiassa pitäisi tehdä. Tämä verovapaus on yksi tapa, jolla vammaisten voimakkaasti alentunutta toimintakykyä voi-

daan kompensoida, ja tietysti on luonnollista, että tämän ratkaisun pitäisi myös olla pysyvä. Tämä toimenpide on eräässä mielessä ammatillisen kuntoutuksen yksi keino, mutta se ei sellaisenaan ole riittävä siinä mielessä, että se ei pysty olemaan niin yksilöllinen kuin sen pitäisi olla. Veronhuojennus onneksi kyllä toisaalta koskee kaikkia vaikeavammaisia yrittäjiä ja suosii samoja yrittäjiä, joilla varmasti on motivaatiota omaan työhönsä.

Toisaalta tässä yhteydessä, arvoisa puhemies, haluaisin sanoa, että muita keinoja on myöskin mukana, sillä lisäansiötyön lainsäädäntöä kehittämällä olisi paremmin turvattavissa vaikeavammaisten mahdollinen työskentely. Jos heillä pohjalla on vammaisraha, ja sen jälkeen tulee yrittämisestä saatu tulo, niin jos niiden yhteisvaikutuksena syntyy työsuhte, niin se tarkoittaa toisenlaista työeläkekertymää myös jatkossa. Tämä on hyvin vaikea hanke suomalaisessa yhteiskunnassa saada eteenpäin, mutta koen hyvin posititiivisena kyseisen lain 3 §:n muuttamiskohdan ja toivon, että hallituksen esitys menee myönteisellä tavalla eteenpäin ja mahdollisimman nopeasti saamme pysyvän ratkaisun.

Ensimmäinen varapuhemies: Hyvät edustajat! Ennen kuin jatkamme keskustelua, vetoan taas kerran, että käydään keskinäiset keskustelut mielellään salin ulkopuolella.

Ed. M. Pietikäinen: Rouva puhemies! Lakiesitys vaikeavammaisille yrittäjille myönnettävistä veronhuojennuksista noudattaa hallitusohjelman henkeä. Ehdotetaanhan siinä lain voimassaolon pidentämistä vuodella. On todella tärkeää, että sitä pidennetään, koska pysyviä päätöksiä vaikeavammaisten turvatuista yritysehdoista ei vielä ole. Vammaisten edellytyksiä elää ja toimia tasavertaisina yhteiskunnan jäseninä on tuettava. Hallitusohjelmassahan todetaan, että vammaisten henkilöiden täyttää integroitumista yhteiskuntaan edistetään parantamalla heidän työ- ja toimintakykyään. Vammaisten työnsaantia parannetaan, ja yrittäjiksi aikovien vammaisten mahdollisuuksia parannetaan yleisen yritystukijärjestelmän kautta.

Fru talman! I regeringsprogrammet framhävs också den förebyggande verksamheten och viktigt av att de handikappade skall kunna klara sig på egen hand. Det är viktigt att eliminera olika typer av hinder för handikappade, bl.a. genom att utnyttja ny informationsteknik. Målet är att

handikappolitikens resurser inriktas i enlighet med de förslag som framställts av handikapparbetsgruppen 96, så att det stöd som kanaliseras genom beskattningen ombildas till direkt stöd och service.

Åtgärdsförslaget i handikapparbetsgruppens rapport är att stöda de handikappades självständighet på olika områden. Det här kan ju göras på olika sätt genom ökade anslag för att få upp arbetsförmågan, för rehabilitering och direkt stöd. Enligt min mening bör åtgärdsförslagen i handikapparbetsgruppens förslag förverkligas efter en ny sakkunnigrunda med de sakkunniga själva, dvs. handikappade, och syftet bör vara att integrera diskussionen bland de handikappade själva liksom att man skrider till snabba åtgärder.

Ed. Stenius - Kaukonen: Arvoisa puhemies! Kuten edellisetkin puhujat ovat todenneet, tämä hallituksen esitys, jolla jatketaan vammaisten alv-helpotusta, on erittäin tärkeä lakiesitys. Sitähän on jo monta vuotta yritetty lopettaa sen vuoksi, että se ei mahdu EU:n säännösten piiriin. Mutta koska pysyvää ratkaisua ei ole löydetty, niin on aivan välttämätöntä, että alv-helpotus jatkuu. On tietysti perusteltua hakea uudenlaista ratkaisua, joka ehkä paremmin ja laajemmin tukisi vammaisten yrittämistä. Tämähän on koskenut noin tuhatta vammaista. Sekin on merkittävä määrä ja tärkeä asia.

Hallituksen pitäisi nyt saada vauhtia, oliko se, viiden ministeriön yhteisen työryhmän työhön, jolla pysyvää ratkaisua haettaisiin, ettei käy niin kuin nyt oli jo pelättävissä: valtiovarainministeriössä oli ikään kuin uhkana esillä sellainen ajatus, että helpotus olisi jo lopetettu. Onneksi ministeri Siimes, joka esityksen on antanut, on vienyt asian hallituksen käsittelyyn, ja nyt on saatu jatkolaki, joka on eduskunnassa toisessa käsittelyssä.

Toivon, että vaikeavammaisten ja yleensä vammaisten ihmisten mahdollisuuksille työelämässä löydetäisiin uusia keinoja. Se on aivan välttämätöntä yhdenvertaisuuden vuoksi.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Yhdyn ed. Margareta Pietikäisen kantaan siinä, että Vammaistyöryhmä 96:n ehdotukset ovat erittäin tärkeitä vammaispoliittisesti. Olen sitä mieltä, että kun hallitusohjelmaan on kirjattu, että Vammaistyöryhmä 96:n ehdotusten pohjalta vammaispolitiikkaa pitää kehittää, näin pitäisi tehdä.

Kun epäilen, että monille edustajille tämän työryhmän lopputulemat ovat ehkä tuntematto-

mia, toteaisin lyhykäisyydessään, että työryhmäesityksessä ehdotetaan, että vammaistukia kohdistettaisiin nimenomaan vaikeavammaisille henkilöille ja vastaavasti voitaisiin verovähennysmalleista tinkiä. Näin ollen voitaisiin priorisoida sellainen malli, jossa juuri ne henkilöt, jotka vammaistukia kaikkein eniten tarvitsisivat, niitä saisivat.

Mutta koska näitä ehdotuksia ei vielä ole saatu eduskuntakäsittelyyn ja varmasti niiden jatkovalmistelu vie vielä jonkin aikaa, toivon, että asiaa kiirehdytään. Pidän erittäin tervetulleena esitystä, joka on eduskunnassa ripeästi edennyt, eli lakiesitystä, joka helpottaa vaikeavammaisten yrittäjien asemaa.

Ed. Aulala: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen mukainen lainsäädäntöhän on ollut meillä vuosittaisena lakina voimassa jo vuodesta 1995. Koko ajan on odotettu sitä, että valtionhallinnossa eri ministeriöt löytäisivät yhteisen ratkaisun siihen, mikä on pysyvä malli vammaisten yrittäjyyden tukemiseksi. Koska arvonlisäverohuojennus on ristiriidassa EU-lainsäädännön kanssa, sen tilalle pitäisi löytää pysyvä malli.

Tässä on myös sellainen ongelma, että alv-vapautus ei kata kaikkia vammaisten yrittämisen aloja. Esimerkiksi vammaisille nuorille tyypilliset atk-avusteiset palvelualat ovat vapautuksen ulkopuolella. Siksi olisi hyvin tärkeää, että kauppa- ja teollisuusministeriö pikaisesti asettaisi työryhmän, eri ministeriöiden kanssa yhteistyössä, mutta KTM:n vetämänä, jossa mietittäisiin pysyvä kokonaisratkaisu sen suhteen, miten yritystukijärjestelmää tulisi vammaisten näkökulmasta kehittää.

Voi sanoa, että alv-vapautus on vain yksi hyvä keino, mutta ei suinkaan riittävä. Kauppa- ja teollisuusministeriön pitäisi kaiken kaikkiaan ottaa enemmän toiminnassaan huomioon vammaisten yrittäjien mahdollisuudet yritysneuvonnassa ja muissakin yritystukimuodoissa. Samoin pitäisi erilaisten sosiaalisten yritysten ja osuuskuntien niin sanotun tuetun työllistämisen toimintamallia kehittää niin, että yrittäjyys yhä enemmän olisi myös vammaisille otollinen, helpo vaihtoehto olla mukana työelämässä.

Ed. Vistbacka: Arvoisa puhemies! Hyvin pitkälle voi yhtyä aikaisempiin puheenvuoroihin ja erityisesti siihen, mitä ed. Aulala totesi siitä, että olisi löydettävä pikaisesti keinot siihen, että tämän suuntainen lainsäädäntö saataisiin pysyväksi. Me kaikki tiedämme, että vammaisen elä-

mä ei muutenkaan ole niin kovin helppoa, ja että on hyvin vaikea työllistyä toisen palveluksessa. Sen johdosta olisi hyvä, että esimerkiksi ne noin tuhat vammaista, jotka tällä hetkellä nauttivat tästä oikeudesta tai veronhuojennuksesta, ja monet muut, joilla on potentiaalisia mahdollisuuksia toimia yrittäjinä, pääsisivät mukaan tähän.

Toivoisin todella, että hallitus pyrkisi löytämään nyt ne keinot, joilla saataisiin tämä lainsäädäntö tavalla tai toisella pysyväksi siten, että Bryssel ei tule taas väliin, niin kuin se tahtoo monessa asiassa tulla. Uskoisin, että ehkäpä myös valtiovarainministeriössä virkamiehet ja valtiovarainministeri Niinistö ymmärtävät, että tällainen järjestelmä on kuitenkin yhteiskunnalle halvempi kuin se, että nämä henkilöt olisivat työttöminä.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että ministeri Siimes on esityksen tänne tuonut. Edelleenkin toteaisin, että tämän yhteiskunnan eräs ongelma on se, että jatkuvasti lisääntyvä bruttokansantuote ja yhä paremmat taloudelliset ennusteet eivät realisoitu koko väestön kohdalla. Vanhusväestö on yksi ongelmakohde tässä mielessä, eläkkeellä olevat ihmiset, pienituloiset ihmiset sekä vaikeavammaiset ja yleensä sairauksista kärsivät ihmiset.

Sen takia tarvitaan, puhemies, juuri tämän tyyppisiä erityistoimia, erityislainsäädäntöä ja myös erityisratkaisuja. Tuo thatcherilainen pöydältä ikään kuin rikkaiden ylimääraisten murujen putoaminen lattialle ei toteudu Suomessa, eikä se ole kyllä toteutunut missään muuallakaan, sen tähden tarvitaan tämän tyyppistä lainsäädäntöä.

Ed. E. L a h t e l a : Arvoisa puhemies! Tässä pitää tähän ylistäjien joukkoon lukeutua. Tässä on hyvä esitys menossa.

Ennen kaikkea täydennyksenä vielä se, jotta tuolla suojatyön puolella ja invalidien suojatyön puolella ennen kaikkea, koska siellä ei ole subjektiivista oikeutta lainsäädännön osalta, on semmoista ongelmaa olemassa, että se on osin ajautumassa markkinavoimien armoille. Siinä mielessä tämän tyyppistä porkkanaa, mitä tässä nyt tarjotaan, ja on ollut jo tarjolla jonkun aikaa, on pidettävä mahdollittoman hyvänä. Tätä pitää kehittää eteenkinpäin, koska tässä mahdollisuudet kilpailuyhteiskunnassa ovat aika rajalliset, kun invalideittiraja on 70 prosenttia. Tämä kuvaa sitä, jotta raja on jo hyvin korkealle vedetty. Raja

voisi olla vähän alempanakin, jotta voidaan tällaisia etuja antaa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys laiksi harjoittelukoulukiinteistöjen vaihdosta valtion ja Helsingin kaupungin välillä

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 94/1999 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 12/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies:

Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ed. Saapunki merkitään läsnä olevaksi.

3) Hallituksen esitys laiksi merenkulun veronhuojennuksista annetun lain 6 ja 14 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 89/1999 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 13/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies:

Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. E. K a n e r v a : Arvoisa rouva puhemies! Ei ole tarpeen toistaa sitä, mitä edustajat Jansson ja Pulliainen lakiesityksen ensimmäisessä käsittelyssä Suomen merenkulun taloudellisista rasitteista ja koko suomalaisen tonniston ulosliputtamisen uhasta sanoivat. On todella valitettavaa, että kysymystä ei nähdä yhtä tai kahta budjettikautta kauaskantoisempaa asiana, vaikka merenkulun järjestöillä on jo nyt täysin yksimielinen näkemys ja esitys siitä, miten ongelma pitäisi ratkaista.

Ed. Pulliainen toi ensimmäisessä käsittelyssä ansiokkaasti esille myös sen riskin, jonka oman tonniston menettäminen mahdollisen kriisin sattuessa muodostaa. Tässä asiassa emme näe edes omaa ulkoista turvallisuuttamme uhkaavia vaaroja. Sen vuoksi pienikin murunen oman merenkulun pelastamiseksi on tarpeen.

Ensimmäisen käsittelyn keskustelussa tuli esiin ikään kuin kilpailevana ongelmana kumipyöräliikenteen koko ajan pahenevat ongelmat. Ne ovat kuitenkin enemmän suhdanteista johtuvia, meidän omista ratkaisustamme johtuvia kuin rakenteellisia ongelmia, mutta niidenkään vähättely ei ole paikallaan. Ne ulottuvat jo työsuojelutalouteen.

Kun liikenneyrittäjän talous romahtaa, on suuri kiusaus tinkiä työehdoista ja työsuojelusta ja työntekijällä työttömyysuhan alla kiusaus suostua siihen. Ammattimaisessa liikenteessä poistettiin vapaan kilpailun nimissä liikennelupien tarveharkinta. Kilpailun nimissä se ehkä oli tehtävä, mutta sen seurauksia nähdään nyt. Me jokainen näemme taksikuiteistamme, että taksissa juoksukilometrin hinta on alun kuudetta markkaa. Se työkalu, jolla se hankitaan varusteineen ja veronpalautuksineen, maksaa 100 000—200 000 markkaa. En halua paljoksua taksiliikenteen taksoja. Silläkin liikennemuodolla on omat nopeasti kasvaneet kulurasitteensa, mutta haluan tuoda taustaa sille, mitä seuraavaksi sanon.

Raskaan kumipyöräliikenteen kuljetusyksikkö maksaa vähintään miljoonan, varusteista riippuen kaksi, jopa kolmatta miljoonaa. Suhdanteiden painamassa kilpailutilanteessa vararikon uhatessa kuljetuksia tehdään 4 markan kilometrihintaa. Se puolestaan tarkoittaa, että kuljetta- ja joutuu alistumaan samaan alennusmyyntiin, ajetaan kilometrihinnalla tai tilausliikenteessä prosenttipalkalla ylipitkiä päiviä ehdoin, joilla ei ole mitään tekemistä työehtosopimuksen kanssa.

Vaikka merenkulun ja kumipyöräliikenteen ongelmat ovat aikajänteellä aivan eri luokan ongelmia, meidän on syytä tiedostaa, mikä meidän kuljetuselinkeinomme kilpailutilanne on ja etsittävä toimenpiteitä myös kumipyöräliikenteen talouden pelastamiseksi.

Edustajat Luhtanen ja Puisto merkitään läsnä oleviksi.

Ed. R a j a m ä k i : Rouva puhemies! Suomi on saari päämarkkina-alueisiinsa nähden. Tässä suhteessa 85-prosenttisesti merenkulusta riippuvaisena vientimaana merenkulun kannattavuus on tietysti hyvin keskeinen asia. Nyt on kyseessä aika marginaalinen jäänmaksuluokkavähennyskysymys merenkuluelinkeinon tukemiseksi, sinänsä tärkeä. Sitä voisi ehkä jopa pohtia jäämaksuluokkien luokituksen kautta, että tätä kautta myöskin hinausmaksujärjestelmää eli ulkomaisen heikkokuntoisen tonniston muun muassa hinaussysteemejä voitaisiin jossain määrin vähentää ja ainakin saattaa niitä sitten tätä kautta myöskin kriittisemmän tarkastelun alle.

Mutta itse merenkulun tukemiseksi täytyy sanoa, että sehän ei ole mikään järjestöjen keskenään sovittava asia. Kyseessä on asia, jota täytyy tietysti pohtia tukirahojen oikean kohdentumisen ja koko merenkulun parhaan mahdollisen lopputuloksen kannalta.

Valtiovarainvaliokunnassahan liikennejaoston esityksestä tälle vuodelle tuli tällainen täsmäase, korkotuki, jolla aikoinaan Suomen lippu merenkulussa pelastettiin. Se on nyt EU:ssa rati-foitavana. Samoin edellytettiin tämän vuoden talousarvion yhteydessä nettomaksuperiaatteen toteuttamista eli sosiaalikulustannusten palauttamista merenkuluelinkeinolle. Valitettavasti hallitus ei nykyisen liikenneministerin esittäessä samaa pakettia kuin edellinen liikenneministeri ei ole saanut ongelmaa edistymään, mutta joka tapauksessa asiassa on tehtävä jotain. Toivoisin vielä liikenneministeri Heinosen toimivan eduskunnan yksimielisesti edellyttämällä tavalla nettomaksuperiaatteen pikaiseksi toteuttamiseksi jo ensi vuoden talousarvioon. Eduskunnassa on myös hallitusryhmien neuvoteltava muussa tapauksessa niistä toimenpiteistä, joilla Suomen merenkulun kannattavuutta varmistellaan.

Tulopoliittisen ratkaisun yhteydessä kieltämättä tietysti järjestöjen yksituumaisuus voisi olla jokin avu. Järjestöt ovat eripuraisuudellaan

osoittaneet tavatonta kyvyttömyyttä itse hoitaa oman elinkeinonsa asiaa.

Ed. E. L a h t e l a : Arvoisa puhemies! Tämän tyyppisiä ratkaisuja tarvitaan, kuten tässä on esitettykin. On selvä, että jo menneinä vuosina on tapahtunut ulosliputtamista hyvin paljon ja vaarana on tapahtua enemmänkin. Itse en hirveän paljon tämän tyyppistä ajattelua harrasta tai pidä hyvänä, että tuetaan jotakin elinkeinoa, mutta tämä on nyt kuitenkin välttämätön. Asiaa pitää nyt koko ajan seurata.

Toinen asia, mihin ed. Erkki Kanerva puuttui eli rekkaliikennekysymykseen. Siitä käytiin eilen aika pitkä keskustelu. Sehän on syntynyt lähinnä Venäjän-kilpailun seurauksena. On tapahtunut hyvin paljon sellaista, että rajan yli tehdään Suomen puolelle tarjouksia siitä, että he voivat järjestää kuljetuksen itärajan yli ja ovat saman tien ostaneet paljon rekkajakin Suomen puolelta. Se on vakavampi ongelma, joka koskee maaliikennepuolta. Todellisuudessa on kysymys siitä, että suomalainen kuljettaja ei saa edes suolarahoja niistä keikoista eikä edes isäntä saa, vaikka itse ajaisi. Se on kuin hyväntekeväisyyttä. Sen takia se on minusta vakavampi ongelma.

Kuten eilen puhuttiin ja itsekin esitin, niin meidän pitäisi löytää ratkaisu, millä tavalla unionin ulkoraja voisi olla sellainen raja, että se myös turvaisi elinkeinotoimintaa niin, etteivät kuljetukset pikkuhiljaa ajautuisi halpamaan hoidettavaksi ja omat liikennejärjestelymme kärsisi ja ihmiset olisi työttöminä.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Huomaatan, että käymme keskustelua merenkulun veronhuojennuksista, ja toivon, että seuraavat puheenvuorot keskittyvät nimenomaan tähän asiaan.

Ed. S. K a n e r v a : Arvoisa puhemies! Onko-han se nyt niin maailman kauheinta, jos suomalainen lippu menee joksikin aikaa ulkomaille? Onko se jokin itseisarvo mennä johonkin EU-valtioon ja sitten, kun omaa oksaansa saannut Merimiesunioni on kuollut, palata aikanaan takaisin Suomeen?

Ed. K a n t a l a i n e n : Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan on kuitenkin aivan terveellistä ja vaikka vähän itsekästäkin, että pyrimme pitämään kotimaisen kauppalaivaston ja sitä kautta mahdollisuuden liikennöidä merenkulkua suomalaisin voimin. Se on tärkeä asia. Totta kai

kilpailukykyyn tässä vaikuttavat varsin paljon myös EU:n sisällä tapahtuneet muutokset, joissa on mahdollistettu myös halpatyövoiman käyttö jo nyt, valitettavasti, mutta joudumme, totta kai, sopeuttamaan omia toimintojamme.

Vaikka arvoisa puhemies totesikin, että kumi-pyöristä ei saa puhua, niin en malta olla sanomatta ed. E. Kanervalle, että en suinkaan näe kumipyöräliikenteen ongelmia suhdanneluonteisina. On todellakin nähtävissä se, että jos kuuden kuukauden aikana polttoaineen hinnat nousevat 60 penniä, mikä aiheuttaa alalle noin puolen miljardin kustannuspaineen, jota ei aivan helposti voida siirtää suomalaisiin hintoihin, se on todella iso kysymys. Kun samaan aikaan tiedetään alan kannattavuusongelmat ja Venäjän kautta tuleva rekkaliikenne, joka kilpailee meidän kanssamme, niin en näe tätä suhdanteellisena, vaan näen pikemminkin niin, että meidän on rakennettava kilpailukykyämme myös kumipyöräpuolella.

Ed. A u l a : Arvoisa puhemies! Suomen varustamoelinkeino yleisiä toimintaedellytyksiä on kyllä parannettava, mikäli halutaan varmistaa se, että meillä on tulevaisuudessa oma kansainvälisiä kuljetuksia hoitava kauppalaivasto, joka voi myös tarjota työpaikkoja suomalaisille merenkulkijoille. Tällä hetkellä pulmana on se, että monissa muissa Euroopan unionin jäsenmaissa yleiset toimintaedellytykset alkavat olla kovin paljon paremmat kuin Suomessa.

Jäämaksuluokkavähennystä koskeva laki on erittäin pieni rikka tässä rokassa. Saattaapa olla niin, että vähennykseen soveltuvia laivoja lähivuosina ei tulla tilaamaan ehkä yhtäkään, tai se määrä on ainakin erittäin vähäinen, koska laissa vielä rajataan, että laiva on tilattava Euroopan talousalueeseen kuuluvasta valtiosta. On ihan hyvä, että tämä on olemassa, mutta ei tämä kilpailukykyongelmaa millään tavalla poista.

Minusta on erittäin valitettavaa, että hallitus ei ole päässyt varustamoelinkeinoon tulevaisuuden turvaamisesta yksimielisyyteen, vaan monta kertaa liikenneministeriön hyvät esitykset on valtioneuvoston eri kokoonpanoissa tyrmätty. Tällä menolla suomalainen varustamoelinkeino taantuu eikä suomalaisille merenkulkijoille tule olemaan työpaikkoja, vaan mennään yhä enemmän halpatyövoiman suuntaan. Toivon, että hallitus ryhdistäytyisi asiassa ja tekisi päätöksiä, ja toivottavasti asiaa voisi vauhdittaa myös eduskunnan ensi vuoden budjetista annettava mietintö, jossa voisimme yksimielisesti ja yhteisesti linjata sellaisia suuntaviivoja ja toimenpiteitä, joilla

varustamoelinkeinon tulevaisuutta pidemmällä tähtäimellä turvattaisiin.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Tässähän on tietysti kysymys erittäin globaalista ongelmasta. Ulosliputetut alukset sijoittuvat esimerkiksi Liberiaan tai mihin tahansa. Muuten se jonkinlainen globaalinen ylpeys, joka nyt on Turun telakalta valmistumassa, suomalaisista laivoista puhumattakaan, se on meidän ongelmamme silloin.

Suomi on todella saari eikä meidän ole mitään syytä aktiivisesti ulosliputtaa viimeisiä aluksiamme liian korkeilla luotsausmaksuilla, jäänmurto- maksuilla, väylämaksuilla jne. Suomalaisten satamien kilpailutilanne, niin kuin tänäänkin on keskusteltu kyselytunnilla, tulee olemaan yhä vaikeampi. Samalla, jos Suomenlahdelle, Itämerelle, ahtaisiin, vaikeisiin väyliin tulee aluksia, joiden tekninen taso on alhainen, joiden miehistö ei ole niin koulutettua, joissa on mukana hyväksi käytettyä kolmannen maailman pääosin alipalkattua työvoimaa, ei myöskään ympäristönäkö- kulmasta eikä turvallisuusnäkökulmasta tilanne ole hyväksyttävä.

Arvoisa puhemies! Liikenne on kokonaisvaltainen ja sen takia on pakko todeta, että kumipyöräliikenne, josta puhuttiin, ei myöskään voi olla kestäväällä pohjalla, E18-linjauksenkaan kohdalla, vaan tarvitsemme myös uusia ratayhteyksiä. Niitä on pakko rakentaa lähitulevaisuudessa, jos haluamme kestäväällä tiellä kulkea.

Ed. S a a p u n k i : Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä olevan lakiesityksen kohdalta ei ole mitään huomauttamista. Sen hyväksyn. Suomalainen merenkulku, mistä on puhuttu, saisi olla paljon enemmän huomion kohteena tässä salissa tänäkin päivänä. Siitä on niin paljon pelkotiloja tällaiselle saarivaltiolle kuin olemme. Pohjoisen ihmisinä kaikki meidänkin puutavara- jalosteemme kulkevat meren kautta maailmalle. Minä uskon, että jos valtiovarainvaliokunta budjettimietinnössään asiasta lausuu samaan suuntaan, mitä liikenneministeriö on esittänyt, niin asia tulee sen jälkeen menemään paremmin eteenpäin kuin on tässä maassa työmarkkinaratkaisut tehty. Minä luulen, että tällä hetkellä estää nimenomaan tämän lakipaketin, taikka sen paketin, jota liikenneministeriö esitti, läpimenon nimenomaan auki oleva työmarkkinaratkaisu.

Ed. K u o s m a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys on hyvä ja kannatettava.

Varustamoelinkeinotoimintaa meidän täytyy tukea, jotta suomalainen kauppalaivasto pärjää maailmanmarkkinoilla. EU:n alueellahan voimakkaasti tuetaan jo muutenkin kauppalaivastoja kansallisella tasolla, siis minkä takia me emme tukisi?

Eilen ensimmäisenä otin esille kuljetuslogistiikkaketjun, että kun tavara lähtee valmistuspiireistä tehtaalta, niin se lautan kautta kulkee Eurooppaan ja päinvastoin. Kyllä minä näkisin, että kun varustamotoiminnan omistavat suurteollisuus ja pankit ja vakuutusyhtiöt, niin vielä tärkeämpää olisi tukea nyt kuljetusyrittäjiä, joita on hallituksen toimesta ja eduskunnan toimesta mahdollittoman paljon kuritettu polttoainehinnan korotuksilla, tänä vuonna todella 500 miljoonan markan edestä. Yrittäjät eivät ole voineet hintoihin laittaa näitä korotuksia, koska vuosisopimukset ovat hyvin yksiselitteiset. Siinä mielessä toivoisin, että puhemies mukaan lukien kannattaisi logistiikkaketjun tukemista.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Huomautan edelleen, että me keskustelemme merenkulun veronhuojennuksista, ja todella toivon, että keskustelu jatkossa pysyisi tässä aiheessa eikä laajenisi pyörille.

Ed. W a l l i n : Arvoisa rouva puhemies! Aihe on erittäin tärkeä, vaikka kyseinen lakiesitys on, kuten ed. Rajamäki totesi, vain pieni osa kansallista tukipakettia. Merenkulun tukipaketin ympärillä ovat kaikki, Suomen Varustamoyhdistys, Ålands Redarförening, Ulkomaanliikenteen pientonnistoyhdistys, Suomen Merimies-Unioni, Suomen Laivanpäälystöliitto, Suomen Konepäälystöliitto, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ja Toimihenkilökeskusjärjestö STTK, lähestyneet liikennevaliokuntaa ja myös pääministeriä ja kaikkia ministereitä, eduskuntaryhmien puheenjohtajia, valtiovarainvaliokunnan jäseniä jnp. vedoten, että Suomen eduskunta ja hallitus ryhtyisivät samanlaisiin tukitoimenpiteisiin, mitä muu Eurooppa tekee.

Tässä keskustelussa on käynyt ilmi, että jos tällaista kansallista tukipakettia, mitä ne esittävät, ei saada, niin suomalainen merenkulku, tietämys ja taito häipyvät tästä maasta. Tilalle tulevat filippiiniläiset ja muut halpatyövoimaa omaavat varustamot.

Vihdoinkin tulisi meidän eduskunnassa suhtautua vakavasti hallitukselle esitettyyn veto- o- mukseen, jonka merenkulun järjestöt ovat yksi-

mielisesti tehneet. Kyse on loppujen lopuksi hyvin pienestä markkamäärästä, 80 miljoonasta, joka on kuitenkin hallituksen toimesta kaksi kertaa tyrmätty.

Nyt, kun käsittelemme vuoden 2000 talousarviota, on viimeinen hetki osoittaa myönteisyyttä kotimaiselle varustamoteollisuudelle ja työpaikoille. Mikäli näin ei tehdä, niin asiantuntijoitten mukaan suomalainen merenkulku loppuu ja tilalle tulevat mukavuuslippualukset. Kun isot varustamomaat, kuten Saksa ja Hollanti, tukevat omia varustamoyrityksiään, tuntuu kohtuuttomalta, että me, pieni Suomi, emme ryhtyisi tukemaan omaa merenkulkuamme. Kun vertailee työvoimakustannuksia, missä mitataavassa liikutaan, niin ei voi päätyä kuin vain tähän yhteen ratkaisuun: suomalainen tonnisto häipyä. Kun ottaa suomalaisen miehityksen pientonniston työehtosopimuksen mukaisessa aluksessa, kokonaismiehityksen hinnaksi tulee noin 3 miljoonaa markkaa. Kun ottaa hollantilaisen miehityksen, joka saa Hollannin valtion tukea, se on vain 2 miljoonaa markkaa. Jos ottaa EU:n ulkopuolisia miehityksiä kuten esimerkiksi koko miehitys venäläisiä, puolalaisia tai Baltian maista tulevia merimiehiä, kustannukset ovat vain puolet — 1,6 miljoonaa markkaa. Jos hakee sellaisen yleisesti käytettävissä olevan vaihtoehdon, jossa on saksalainen kapteeni ja konepäällikkö, mutta muu miehistö on venäläisiä, puolalaisia tai Baltian maista tulevia, ja kun kapteenille ja konepäällikölle maksetaan Itf:n ja Saksan merenkulun mukaista sopimusta, niin silloinkin kustannukset jäävät vain 2 miljoonaan markkaan. Kun vielä palaa siihen, että suomalainen miehistö kokonaisuudessaan suomalaisen työehtosopimuksen mukaan on 3 miljoonaa markkaa, niin kaikille tulee ihan selväksi, että jos ei tätä tukipakettia saada aikaan, niin suomalainen miehistö jää rannalle ja tilalle tulevat nämä halpatyövoimamiehistö. Kun vielä lähtisi purkamaan ongelmaa siitä, mitä kuluja valtiolle sitten syntyy, kun joudutaan maksamaan työttömyyskorvauksia sadoille ja tuhansille kotimaisille merimiehille, niin syntyy uskomaton määrä markkoja, useita satoja miljoonia, joita me joudumme uhraamaan työttömyyskorvauksen kautta, ja se tuska ja toimeettomuus, mikä syntyy siitä, että joutuu pois töistä, on lisänä vielä kustannuksissa.

Vetoaisin myös, kuten ed. Rajamäki, että hallitus nyt vihdoin suhtautuisi vakavasti tähän kysymykseen ja liikenneministeri Heinonen pikaisesti toisi asian hallituksen käsiteltäväksi.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Arvoisa puhemies! Yhdyt esitettyihin näkemyksiin siitä, että merenkulun tukipaketti pitää siinä muodossa, millä tavalla asiaa on harkittu liikenneministeriössä, tuoda eduskuntaan hyväksyttäväksi.

Osaltani pyysin puheenvuoron nimenomaan ed. Seppo Kanervan puheenvuoron johdosta, kun hän tässäkin asiassa elää mennessä ajassa kuvitellen, että pelkästään palkka- ja työsuhteen liittyvät kustannukset olisivat ulosliputuksen syynä. Liputuksia suoritetaan nimittäin Saksaan, Englantiin, Hollantiin ynnä muihin EU-maihin ja muun muassa Norjaan. Aika lailla kauemmaksi ovat jo jääneet kolmannen maailman maat, joissa pääasiassa juuri palkkakustannuksilla pelataan. Mainittakoon, että sanotuissa EU-maissa tuetaan nimenomaan merenkuluelinkeinoa vahvasti ja vahvemmin kuin kaavailun tukipaketin on Suomessa edes ajateltu.

Ed. K a r h u : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Aulan puheenvuoroon liittyen haluaisin huomauttaa, että suomalainen varustamoelinkeino ja suomalaisten merimiesten edut eivät välttämättä ole yhtenevät. Varustamojen intresseissä tuntuu olevan kaksoisrekisteri ja mahdollisuus todella palkata Keski-Euroopan malliin halpatyövoimaa, thaimaalaisia, indonesialaisia, venäläisiä merimiehiä, joiden edullinen hinta tuli jo ed. Wallinin puheessa esiin. Myös päällystö on ulkomaista meidän näkökulmastamme katsoen, jos tämä toteutuisi, mitä varustamot haluavat, eli siellä olisi saksalaisia ja hollantilaisia. Hyvässä lykyssä hekin tulevat halvemmiksi kuin suomalaiset. Haluammeko olla tällaista tukemassa?

Kannatan ed. Wallinin puheenvuorossa esiin tuotua tukipakettia ja totean lopuksi, että hallituksen esitys on mielestäni kannatettava, sillä kaikki, mitä voidaan tehdä suomalaisen merenkulun tukemiseksi ja toivottavasti samalla myös suomalaisen merimieselinkeinon säilyttämiseksi, on kannatettavaa.

Ed. S. K a n e r v a : Arvoisa puhemies! Sen verran vain vastaisin ed. Vähänkin kannanottoon, että onhan tietenkin totta, että merimiehet aikoinaan tekivät rankkaa työtä. Jouluna käytiin joskus kotona, jos päästiin, ja kesällä, jos hyvä säkä sattui. Mutta sitten hypättiin Merimiesunionin ajamana toiseen äärimmäisyyteen: puolet työtä, puolet vapaata, kuusi kuukautta vapaata, kuusi kuukautta töitä ja loma päälle. Eli suomalainen merimies on tänä päivänä seitsemän kuukautta vapaalla ja viisi kuukautta töissä, ja jokai-

nen ymmärtää sen, että kun on kahdet miehistöt tai kaksi ja puoli miehistöä, kustannuksista ei selvitä.

Ed. A u l a : Arvoisa puhemies! Hyvä edustaja Karhu, varustamoelinkeinoon minun käsitykseni mukaan kuuluvat sekä työnantajat että työntekijät. Nämä molemmat ovat allekirjoittaneet paperin, jota ed. Wallin erittäin ansiokkaasti esiteli. Minä en nyt oikein käsitä, mistä te löysitte tämän omituisen mutkan tähän matkaan. Kyllä kai edut ovat aika yhteiset. Jos halutaan, että suomalaisia merenkulkijoita voidaan laivoissa käyttää, niin kuin ed. Wallin kertoi, että kilpailutilanne on aivan mahdollon, silloin tarvitaan nämä tukitoimenpiteet. Mutta jos niitä ei tule, silloin ajaututaan tilanteeseen, että halpatyövoimaan mennään.

Minusta on aika turha eduskunnassa lähteä hakemaan tällaisia vastakkainasetteluja. Minun käsittääkseni olemme tästä aika hyvin yhtä mieltä ja toivomme, että eduskunnasta saataisiin yhteinen kannanotto siitä, että hallitus vihdoinkin panisi toimeen liikenneministeriön paketin. Kaksi kertaa asia on jo tyrmätty hallituksessa.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Arvoisa puhemies! Olin tässä välissä todennut erään seikan ed. S. Kanervan äskeisestä puheenvuorosta, kun hän sanoi, että Merimiesunioni omaa oksaansa sahaa. Selostin jo, että EU-maissa ovat merimiesten palkka- ym. olosuhteet samalla tasolla kuin Suomessa. Palkoista jne. ei ole niinkään kysymys, vaan merenkulun tukemisesta yleensä.

Lopuksi olisin kuitenkin vielä ihmetellyt sitä, että mielestäni arvokasta maanpuolustustyötä suorittanut ja edelleenkin sitä ajava ed. Seppo Kanerva ei ole ottanut huomioon myös sitä seikkaa, että mitä enemmän ulkomaille suomalaisia laivoja liputetaan, sitä vaikeammaksi näin ovat puolustusasioista vastuunalaiset ihmiset kertoneet, tulee kriisitilanne Suomessa, jos ei oman lipun alla ole riittävästi laivoja. Luulisi edes tämän purevan ed. Kanervaan hänen kielteisen suhtautumisensa vähentämiseksi.

Ed. K a r h u (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmeisesti äskeinen muotoiluni oli hieinan huono. Viitataan kuitenkin niihin puheenvuoroihin, joita varustamoiden edustajat ovat meille valiokunnassa antaneet. Sitä kautta katson, että aiempi puheenvuoroni oli täysin oikeutettu. Perusasiasta olemme kuitenkin yhtä mieltä.

Ed. S e i v ä s t ö : Arvoisa puhemies! Jo huoltovarmuuden turvaaminen edellyttää tietyt laivat säilytettäväksi Suomen lipun alla. Jos jokin kriisi maailmalla puhkeaa, mitä emme tietenkään toivo, Nato muun muassa ja muut järjestöt vievät laivat, elleivät ne ole Suomen lipun alla. Kysymys on hyvin kauaskantoisesta ja perusturvallisuuteemme, huoltoon, liittyvästä kysymyksestä. Toivottavasti tämän todellisuuden hallitus ymmärtää.

Ed. S. K a n e r v a : Rouva puhemies! Valitettavasti ed. Vähänäkki juuri poistui, mutta jos ed. Vähänäkki tarkoitti Ahvenanmaan miehityskuljetuksia, ne pystytään suorittamaan jo yhdellä Viking Linen laivalla, ja tämä firmahan on ja pysyy Suomessa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 6 ja 14 §, voimaantulosäännös, johdolaase ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 100/1999 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 14/1999 vp

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on saanut mielestäni vähän turhankin voimakkaan vastaanoton siinä mielessä, että itse lakiesityksen ja hallituksen esityksen vaikutukset ovat hyvin erilaisia eri kunnissa. Koska itse olen Kotkasta ja asia on sillä tavalla helppo kertoa, mitä se siellä merkitsee, haluan todeta, että kaupungin vuokratalojen vuokrapaineeseen tällä hetkellä kiinteistövero merkitsee 40 penniä neliötä kohti kuukaudessa. Kotkan kohdalla tämä asuinkiinteistöjen kiinteistövero

on tällä hetkellä 0,20, ja se tulee siis nousemaan 0,22:een, eli kaksi sadasosaprosenttia. Se tekee 800 000 markkaa lisää veronkantoa vuodessa, siis kohtuullisen pieni summa, kun ajatellaan, että kaupungin budjetti on 1 600 miljoonaa markkaa eli 1,6 miljardia markkaa. Mutta kunnallisen itsehallinnon kannalta tämä asia on tietysti ongelmallisempi, ja tämä on tietysti asian toinen puoli.

Haluaisin myös todeta sen, että Verohallituksen päätökset kiinteistöjen verollisen hinnan tai arvon määrittelemiseksi ovat hyvin erilaisia eri puolilla maata ja kiinteistöjen omistajat ja kiinteistöjen hallintoa suorittavat tahot ovat eriarvoisessa asemassa. Toivoisin, että tähän tulisi muutosta.

Tämä koskee lopuksi, arvoisa puhemies, myös sitä, miten määritellään niin kutsuttu yleishyödyllinen yhteisö.

Ed. S. K a n e r v a : Arvoisa puhemies! Kiinteistövero on asia, joka syö meidän jokaisen pöydältä. Kun seuraavat taloyhtiön kokoukset tulevat, vuokrissa se näkyy, jos ei heti sinä vuonna, seuraavana viimeistään. Erityisen paljon se syö niiden pöydältä, joilla on oma tontti tai jotka ovat tehneet sen tyhmyyden, että ovat ottaneet lainaa ja ostaneet tontin, maksavat siitä ensin 5—6 prosentin koron ja kiinteistöveron päälle, eivät ole älynneet vuokrata kunnalta, sen voisi tehdä halvemmalla.

Tämä tuli aivan liian nopeasti käsittelyyn, kun tämä vasta viikko sitten putkahti esiin siltä osin, että otettaisiin raippakiinteistövero eli rakentamattomalle osuudelle pantaisiin ylimääräistä raippaveroa. Tällä raippaverolla on tarkoitus helpottaa asumista esimerkiksi pääkaupunkiseudulla. Siitähän tämä lähti, mutta mielestäni asumista voitaisiin helpottaa ja edistää toisella tavalla. Nyt esimerkiksi asunnosta maksetaan 0,2 prosenttia, eli jos on miljoonan markan talo, 2 000 markkaa kiinteistöveroa, ja jos sen alla on miljoonan markan tontti, 0,7 prosenttia eli 7 000 markkaa. Se on kuitenkin käytetty asumiseen. Sen johdosta minä esitän, että siitä osuudesta tontista, joka on rakennettu asumiskäyttöön, olisi kiinteistövero vain pelkästään sama kuin asunnosta eli 0,2 prosenttia.

Oikeudessa on ratkottavana paljon sellaisia kysymyksiä, että jos joku ostaa omakotitalon, niin ei kaupakirjaan panna, että talon osuus on 400 000 ja tontin osuus 600 000, jotain muuta. Mutta verottaja haluaa nostaa tontin osuuden korkeaksi, koska siitä saa korkeata kiinteistöve-

roa, ja omakotitalon omistaja taas haluaa korostaa asunnon hyvyttä, se on tosi hyvä röttelö, se on miljoonan röttelö, ottakaa siitä 0,2 prosenttia, tontti on aivan huono, mätäs, jolla on sieniäkin, se on 0,7 prosenttia. Näitä riitoja on olemassa.

Tämän kaiken eliminoisin ja esitän, että lakiin tehtäisiin pieni lisäys tähän malliin: ”Kunnanvaltuuston määräämää yleistä kiinteistöveroprosenttia sovelletaan tämän lain mukaan veronalaisiin kiinteistöihin sikäli kuin 12—14 §:stä ei muuta johdu. Yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi on määrättävä vähintään 0,50 ja enintään 1,00. Kuitenkin siltä osin, kun tontin rakennusoikeutta on käytetty asuntorakentamiseen, sovelletaan tämän lain 12 §:ää.” Se 12 § on muuten juuri asuntojen 0,2 prosenttia. Ei muuta, rouva puhemies!

Ed. B r e m e r : Rouva puhemies! Kiinteistövero iskee kaikkein raskaimmin eläkeläisten, vanhusten ja rintamamiesten yleiseen asumismuotoon, joten veron määräämisessä tulisi noudattaa mainittujen osalta erityisesti varovaisuutta ja huomaavaisuutta.

On huolehdittava myös siitä, että omakotiasuminen maaseudulla ja kaupungeissa vastaa kansalaisten käsitystä oikeudenmukaisuudesta ja tasa-arvosta. Tämän johdosta kannatan ed. S. Kanervan ehdotusta.

Ed. N u r m i : Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys on tehty siksi, että kuntien rahoituspohjaa voitaisiin laajentaa, koska kunnilla on ollut taloudellisia ongelmia.

On ihan oikein, että kulutusta tulee pikemminkin verottaa kuin työtä. Nyt en tiedä, kuinka asian oikein ilmaisisin, että tulisin oikein ymmärretyksi. Kuitenkin yritän sitä ja tarkoitan sitä, että on valitettavaa, että kun ihminen käy töissä ja säästää ja pyrkii saamaan jotakin omaa, tämä laki antaa aseet siihen, että kunta voi päättää, että tällaista ihmistä, joka on elänyt säästäväisesti, voidaan tällä tavalla ”rangaista”.

Kuitenkin siis tämä hallituksen periaate, että kunnat saavat taloutensa kuntoon tämän lain pohjalta, on ihan ymmärrettävä ja oikein. Asia on aika vaikea kuitenkin kokonaisuudessaan.

Ed. E. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Tässähän ei ole hirveän isosta asiasta kysymys, niin kuin ed. Tiusanen totesi aikaisemmin puheenvuorossaan, mitä se maksaa sitten asuntoneuliötä kohti, jos katsotaan vaikka vuokra-asunnossa asuvaa henkilöä. Korotus, mikä tässä tu-

lee, ei sinällään oleellisesti kyllä vaikuta asumiskustannuksiin, niin kuin täällä eilispäivänä kovasti perusteltiin.

Sen sijaan alarajakysymyksestä, pitääkö alaraja olla ollenkaan tässä tai miksi kunnallista itsehallintoa tällä tavalla rajoitetaan, eilen käyttiin monta puheenvuoroa ja yhä edelleen haluan sitä tuoda julki, kun on uusia edustajia paikalla, että minusta alarajan määräytyminen on hyvin tärkeää siinä mielessä, että sillä turvataan periaatteessa se, että kiinteistövero ei voida käyttää kilpailukeinona. Kuvitellaan kahta kuntaa, joista toinen on hyvässä taloudellisessa asemassa ja toinen on heikossa. Hyvässä taloudellisessa asemassa oleva kunta voisi, jos ei alarajaa ole, käyttää siten sitä hyväkseen, jotta sillä ei olisi kiinteistövero ollenkaan olemassa, jolloin huonomman kunnan puolelta siirtyisi asukkaita ja mahdollisesti yrittäjiä siihen kuntaan, jolloin silloinhan vasta huonossa asemassa se toinen kunta olisikin.

Sen takia minusta on perusteltua, että tässä jokin raja on olemassa. Ahon hallitushan tämän varmaan aikanaan teki, että siinä on olemassa alaraja ja yleensä koko kiinteistövero, joten silloin Ahon hallitus on aika viisas hallitus sinällään. Tässähän nykyinen hallitus vähän vahvistaa tätä.

Ed. Jari Koskinen: Arvoisa rouva puhemies! Kiinteistöveron pakkokorottaminen on erittäin hankala asia. Minulla oli viime sunnuntaina kirjoitusvuoro Hämeen Sanomien kolumnipalstalla. Kirjoitin tästä asiasta ja loppuun laitoin vielä yhden virkkeen, että toivoisin, että maakunnan ihmiset keskustelisivat tästä asiasta ja mahdollisesti ottaisivat yhteyttä, jotta kuulis, mitä mieltä maakunnassa ollaan. Olen erittäin pettynyt, kun tähän päivään mennessä ei ole yhtään soittoa tullut tämän asian tiimoilta, ehkä joistakin muista asioista. Ilmeisesti tämä ei nyt ihan niin suuri asia olekaan, ainakaan Hämeenlinnan seudulla.

Tämä asia on erittäin hankala tämän periaatteen vuoksi, onko kunnilla oikeus itse määrätä kiinteistöverostaan ja missä rajoissa. Tällä hetkellä siis 166 kuntaa joutuisi nostamaan esimerkiksi yleistä kiinteistöveroprosenttia 0,5:een, mikä on huomattava määrä. Toisaalta on mielenkiintoista tarkastella asiaa myös sitä taustaa vasten, että harkinnanvaraisia avustuksia on tänä vuonna haettu enemmän kuin koskaan. Kaikkiaan 271 kuntaa on hakenut harkinnanvaraisia avustusta. Voi sanoa, että ehkä osassa kunnista on ajateltu sillä tavalla, että laitetaan lotto-

lappu vetämään ja toivotaan, että mahdollista harkinnanvaraista avustusta tulisi.

Jos sitten tekee nopean ristiintaulukoinnin harkinnanvaraisista avustuksista ja yleisestä kiinteistöveroprosentista, on 93 kuntaa, jotka ovat hakeneet harkinnanvaraista avustusta, näistä 166 kunnasta, joilla yleinen kiinteistöveroprosentti on alle 0,5 prosenttia. Siinä mielessä on aika monta kuntaa, joilla olisi mahdollisuus parantaa omaa asemaansa, jos haluavat, nostamalla yleistä kiinteistöveroprosenttia eikä hakemalla harkinnanvaraista avustusta. Tosin tietysti voi sanoa, että voi olla kuntia, joissa kunnan strategia perustuu siihen, että kiinteistöveroprosentti on alhaalla, halutaan tukea asumista ja mahdollisesti ehkä hankkia uusia asukkaitakin, ja se on tietysti ihan oikein. Kunnat voivat tällä tavalla erottua, ja siinä mielessä olen vähän eri mieltä kuin ed. Esa Lahtela, etteivät kunnat voisi tällä tavalla jopa osittain kilpaillakin. Muutenhan pitäisi määritellä paitsi veroprosentit tiettyihin rajoihin myös kaikki muut kunnallismaksut, ovat vesimaksuista tai viemärimaksuista tai tonttien hinnoista tai mistä muusta tahansa, jolloin se veisi kokonaan tämän kilpailuelementin pois.

On myös puhuttu siitä, että tämä on osa niin sanottua kuntapakettia, jossa kunnille koetetaan kerätä vähän reippaat toista miljardia markkaa lisää rahaa. Tämä on siinä mielessä vähän huvittava kuntapaketti kiinteistöveron osalta, että tässä käy niin, että valtion vastaantulo tarkoittaa sitä, että valtio eli eduskunta päättää kuntien puolesta yleisen kiinteistöveroprosentin alarajan, verohallinto kerää kuntien puolesta nämä rahat kunnalle ja kuntalaiset vain maksavat nämä verot ja valtuutettujen rooli on ainoastaan sitten seurata katseella, mitä tässä tapahtuu.

Kaiken kaikkiaan on laskettu niin, että se toisi kunnille noin 95 miljoonaa markkaa rahaa, josta pelkästään Helsingin kaupungin osuus olisi 8 miljoonaa markkaa, ilman että mikään kunta vapaaehtoisesti olisi nostamassa alarajaa. Uskon, että on niitäkin kuntia, jotka olisivat nostaneet. Siinä mielessä tämän vaikutus on aika lailla marginaalinen. Mutta toivottavasti tässä nyt löytyisi jokin viisas ratkaisu. Viisain ratkaisu olisi ollut se, että olisi päädytty siihen samaan kuin vuosi sitten eduskunnassa, että kunnilla on oikeus itse päättää myös kiinteistöverojen alarajoista.

Ed. Aul: Arvoisa puhemies! Keskustan ja kristillisten ryhmät tulevat huomenna asian yksityiskohtaisessa käsittelyssä ehdottamaan, että

lakiehdotuksen 11 ja 12 § hylättäisiin, jolloin pyytäisiin nykyisissä kiinteistöveron alarajoissa.

Olen samaa mieltä ed. Jari Koskisen kanssa siitä, että tämä ei ole niinkään taloudellinen kysymys vaan enemmän periaatteellinen kysymys. Tämän veron tuotto monien kuntien kannalta on kuitenkin aika pieni, mutta enemmän on kyse siitä, että kunnioitetaan kunnallista itsehallintoa. Minusta ei ole tarkoituksenmukaista pakottaa lailla niitä kuntia korottamaan kiinteistöveroprosenttiaan, jotka ovat omista syistään ja perusteistaan lähtien halunneet käyttää alempia prosentteja. Perusteet voivat liittyä esimerkiksi siihen, että on laajaa haja-asutusta, jolloin tavallaan kiinteistöveron vastineeksi ei ole tarjota mitään erityisiä palveluita. Voi olla myös niin, että kiinteistöjen arvot ovat ylipäättään niin matalat jonkin kunnan alueella, ettei ole pääosin järkevää pyrkiä sitä kautta kunnalle varoja keräämään. Kunta voi harkita, että se painottaa enemmän kunnallisveroäyrin ja tuloveron puolelle.

Ongelma on myöskin se, että lakiesitys on tullut eduskunnalle aivan auttamattomasti myöhässä. On vaikea ymmärtää, miksi hallitus ei tuonut tätä näinkin teknisesti yksinkertaista ja selkeää hallitusohjelmaan perustuvaa esitystä tänne aikoinaan, esimerkiksi heti syyskuussa. Nyt marraskuun 17 päivään mennessä kuntien on nämä veroprosenttinsa ilmoitettava, ja juuri ja juuri siihen mennessä saamme tämän lain eduskunnassa käsiteltä, kun valtiovarainvaliokunnassa puristimme asiantuntijakuulemiset ja kaikki käsittelyt yhteen viikkoon.

Ed. S. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Aulan puheenvuoroon viitaten ja yhtyen toteen, että tämä hallituksen esitys on auttamattomasti myöhässä ja monet kunnat ovat jo joutuneet päättämään aikataulujensa mukaan näistä veroprosenteista ja niiden määrästä.

Oikein mieltä lämmitti ed. Seppo Kanervan ansiokas esitys tästä asiasta, kuinka tämä asia puskee ja käy omistavaan luokkaan ja kuinka se aiheuttaa kustannuksia ja tuskaa yhteiskunnalle sekä asujille. Sitä ihmettelen, että kumppani, ed. Esa Lahtela, käytti näin ihmeellisen puheenvuoron, missä hän totesi, että tämä olisi ikään kuin väärää kilpailua. Käsittääkseni kunnalla on oikeus esittää ja nähdä semmoisia lukuja, mitkä ovat kilpailukykyisiä ja oikeudenmukaisia, niin asumisen kuin yleisen kiinteistöveroprosentinkin osalta. Jos halutaan, että asukas sijoittuu pysyvästi kuntaan, miksei se voi toimia halvemmalla

kiinteistöverolla, jos sen kunnan talous sen kestää?

Kaiken kaikkiaan toteaisin, että koko tämä lakiesitys on hallituksen hurskastelua kuntien talouden kohentamiseksi. Tällä ei kohenneta kuntien taloutta eikä tehdä mitään. Tämä on selvää läpinäkyvää peitepeiliä, mikä pitäisi jokaisen kansalaisen Suomessa nähdä, että näin ei kuntien taloutta kuntoon saada.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Kiinteistövero otettiin käyttöön todellakin pääministeri Ahon hallituksen aikana ja silloin se otettiin korvaamaan kolme aikaisempaa maksua ja alaraja pantiin suunnilleen sille kohtaa, että se vastasi noitten maksujen tuottoa ja toisaalta niitten aiheuttamaa rasitusta verovelvolliselle. Nyt on todettava, että tämä rajun alarajojen korotuksen osalta, erityisesti vakituisten asuinrakennuksen osalta 0,10:stä 0,22 prosenttiin, merkitsee myös kaikkein pienimmissäkin mökeissä asuvien mummojen asumiseen suunnatun omaisuusveron käyttöönottoa. Tämä ei enää korvaa niitä poistettuja maksuja, jotka kiinteistöveron voimaantulon myötä poistuivat, vaan nyt omaisuusvero kohdistuu, ei yksistään yli miljoonan markan omaisuuksiin, asuntojen arvoihin, vaan myös muutaman kymmenentuhannen markan mökin verotukseen. Tämä on mielestäni täysin kohtuutonta, että näin tätä käytetään rahastuskeinona. Tämä nostaa väistämättä kaikkien köyhimpienkin ihmisten asumiskustannuksia, se on tosiasia.

Tässä suhteessa ihmettelen syvästi, että valtiotalon on tämän esityksen valmis hyväksymään. Mielestäni alarajat pitää vastalauseen mukaisesti jättää korottamatta.

Ed. W a l l i n : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kankaanniemen jälkeen pitää tietysti pistää tämä asia siihen kategoriaan, mihin se kuuluukin.

Vertaan Seinäjoen kaupungin verotulokertymää ja sitä, mitä se tarkoittaa. Meille tulee tämän kautta noin 16 miljoonaa verotuloa. Nyt on arvoitu, että kertymä nousee 500 000 eli 3 prosenttia, sen suuremmasta korotuksesta ei ole kyse. Itse maksan, tiedän sen, kun maksan itse laskuni, kiinteistöveroa 900 markkaa vuodessa. Kun kiinteistövero nousee 3 prosenttia, se nousee 18 markkaa per vuosi, ei sen enempää. Jos sitten ajattelee, että verotusarvo riippuu paljon asunon iästä, jos on 15 vuotta vanha asunto tai vanhempi, se on vielä huomattavasti pienempi.

Asuntoni on normaali perheasunto, jossa asuu viisihenkinen perhe. Ainakaan meillä Pohjanmaalla verotusarvot eivät ole varmaan sellaisia kuin Helsingissä on. Täällä se ymmärretään suurena ongelmana.

En kuitenkaan ole mikään innokas kiinteistöveron korottaja, mutta nyt pitää ottaa huomioon, minkälaisista marginaaleista puhutaan. Meillä on vakinaisten asuntojen kiinteistöveroprosentti tällä hetkellä 0,2 ja yleinen 0,7, eli se vaikuttaa ainoastaan 0,2 prosentin verran.

Ed. Korteniemi: Arvoisa rouva puhemies! Kiinteistövero on ollut kiistelty verotusmuoto alusta alkaen. Tietysti kansalaiset aika yleisesti arvostelevat kaikkia veroja ja maksavat mielestään liikaa. Kiinteistöveron osalta arvostelu on ollut erityisen ankaraa siksi, että veron perusteita on vaikea ymmärtää. Jos kiinteistöllä hankitaan tuloja, on luonnollista, että tuloista verotetaan. Mutta se, että joka vuosi joutuu maksamaan veroa siitä hyvästä, että on onnistunut hankkimaan työllä ja vaivalla kiinteistön, ei tunnu oikealta. Välillisesti myös vuokralaiset joutuvat maksamaan kiinteistöveroa.

Kuten on jo todettu, kun kiinteistövero aikaan tuli, silloin poistui katumaksu, jota rakennuskaava-alueilla oli maksettu. Tämä antoi jonkinlaisen loogisen selityksen kiinteistöverolle. Mutta niillä alueilla, joilla ei katumaksuja ollut peritty, ei poistunut mitään aikaisempia maksuja. Kysymys oli näiden osalta täysin uudesta verorasituksesta, jonka vastineeksi ei tullut mitään. Ei siksi ihme, että nimenomaan syrjäisillä alueilla, joilla ei huolehdi kunnolla teistä, ei aurauksista talvisin, pidetään kiinteistöveroa täysin kohtuuttomana ja epäoikeudenmukaisena. Näitä suomalaisia on paljon.

Kiinteistövero on kuitenkin tullut jäädäkseen, niin kuin monet muutkin verot. Merkitseehän se lisätuloa kunnillekin, jotka ovat suurissa vaikeuksissa taloutensa kanssa. Mutta sitä on vaikea ymmärtää, miksi hallitus haluaa niin tarkkaan määrätä kiinteistöveron tason. Onhan siinä haarukka, jonka puitteissa vero määräytyy. Tämä on hyvä, mutta sitä ei voi ymmärtää, miksi hallitus haluaa muuttaa veron alarajaa niin, että monet kunnat joutuvat pakosta korottamaan kiinteistöveroa.

En voi siksi hyväksyä hallituksen esitystä. Keskustan ja kristillisten vastalauseessa on minusta esitetty hyvin perusteet sille, miksi hallituksen esittämät muutokset 11 ja 12 §:ään tulisi hylätä. Kun monet kunnat haluaisivat pitää kiinteis-

töveron ennallaan erityisesti asunnoissa, siihen pitäisi antaa mahdollisuus. Kun vuokrien hinnat ovat muutoinkin nousseet varsinkin kasvukeskukseissa, ei kiinteistöveron korotuksen kautta pitäisi luoda paineita vuokrien lisäkorotuksiin. Maaseudun ihmiset haluavat, että ensin tulevat palvelut ja sitten vasta korotettaisiin kiinteistöveroa.

Ed. Nousiainen: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Tiisanen totesi ja hämmästeli, kuinka lakiehdotus ja kiinteistöveromuutos on saanut voimakkaan vastaanoton eduskunnassa. On ymmärrettävää, että edustajat yli puoluerajojen ovat tunteet tämän vääränä, virheellisenä ja kunnallista itsehallintoa loukkaavana. Toisaalta on muistettava, että kunnallistaloudelliset vaikutukset kiinteistöverolla ovat sinällään hyvin vähäiset.

Kuten lain valmistelussa on todettu, kiinteistöveromuutoksen taloudelliset vaikutukset ovat vain noin 95 miljoonaa markkaa. Siitä kaksi kolmasosaa kohdistuu asuminen kustannuksiin, yksi kolmasosa elinkeinotoimintaan. Ennen kaikkea sekä elinkeinotoiminnan että asumisen puolelta yksittäisten kiinteistöjen kiinteistöveron korotukset merkitsevät kohtuuttoman suurta pisteveroa sekä elinkeinotoiminnalle että asumiselle.

Tässä tapauksessa kiinteistöveroa käytetään sille alkuperäisesti säädettyä tarkoitusta ajatellen toiseen tarkoitukseen. Kiinteistöveroa korotetaan ilman palveluvastiketta kattamaan kunnan tulopohjan vahvistusta. Minusta vastalause, joka on esitetty, on oikea. Kannatan, että kiinteistöveron alarajoja ei tulisi nostaa.

Ed. E. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Mielellään ei maksettaisi mitään veroja. Sehän olisi kaikkein paras tilanne, mutta tämän lain kohdalla on hyvä käydä sitä keskustelua, jota eilisiltana käytiin myös ensimmäisessä käsittelyssä siitä, kumpi on sosiaalisempaa, maksaa kiinteistöveroa vai nostaa veroprosenttia kunnassa. Siinä tarkastelukannassa voisi katsoa vaikka sillä tavalla — tutkimusta tässä tällä hetkellä ei ole olemassa — ketkä kiinteistöveroa enemmän maksavat, keihin se kohdentuu enemmän ja mitä tapahtuu vuokrien osalta.

Ed. Wallin oikeastaan aika hyvin kuvasi, mitä yleisesti ensittäin tapahtuu korotuksen tasossa. Sehän ei vaikuta oikeastaan paljon mihinkään. Kyllähän kunnissa katsottepa mitä hyvänsä omaa kuntaa, on hulppeita taloja ja mökkejä. Ed.

Kankaanniemi totesi, jotta kaikki mummot joutuvat maksamaan hirveitä veroja nyt niistä pienistä mökeistään. Kyllä se sillä tavalla on, ed. Kankaanniemi, jotta sen mökin, kiinteistön, arvokin on hyvin vähäinen ja siitä maksetaan vähän veroa. Mutta sitten kun on sellainen hulppea talo, joka on tehty prameillen, jossa on uima-allasta sisällä ja kiinteistön arvo huomattava, siitä maksetaan ja pitääkin maksaa, koska on varaakin maksaa. Tämä asia olisi ihan hyvä selvittää, tämä puoli, minkä näköinen jako näissä on.

Siitä huolta on myös kannettu, jopa tänä päivänä on muutama minulle soittanutkin puhelimessa ja kysynyt, mitä tämä tarkoittaa vuokran nousuna. Minä olen sanonut, että nyt pitääkää tarkalla silmällä, asukastoimikunnat tai henkilöt, katsokaa, jos vuokrankorotus tulee kiinteistöveron noston takia, katsokaa ja vaatikaa tarkkaan tieto, paljonko siitä korotuksesta tästä on, jotta tällä varjolla ei tehtäisi vuokrankorotuksia, koska tämä todellisuudessa ei missään tapauksessa voi olla monta penniä neliötä kohti, vaikka mikä tilanne olisi.

Sitten on se tilanne, jota ed. Seppo Lahtela — muuten olisimme täysiä kaimoja, mutta kun tuo etunimi on toinen — ihmetteli, ihmetteli sitä kannanottoa, jonka paikaltani totesin kilpailukyvyttä. Jos kuvitellaan tilanne siinä Kouvolan seudulla, Kouvola on vauras paikka ja ympäryskunnat, vaikka eivät ihan köyhiä, on köyhiäkin kuntia ja heikommissa taloudellisessa asemassa olevia. Jos alarajaa ei olisi, Kouvola voisi poistaa koko kiinteistöveron houkutellessaan asukkaita, yrittäjiä, kun siellä heikosti toimeentulevissa kunnissa olisi niin tiukka taloudellinen tilanne, jotta kaikki markat on otettava, mistä irti saadaan. Siinä mielessä minusta alaraja on perusteltu. Totesin, että hyvin harvoin Ahon hallitusta on tarvinnut kehua, mutta siinä Ahon hallitus on tehnyt ihan järkevän teon, että se laittoi alarajan siihen.

Tässähän korotus sinällään on hyvin vähäinen, jotta tällä nyt ei maata kaadeta. Sen takia nämä pitäisi asettaa oikeisiin mittapuutteisiin, mutta sinällään kyllä ymmärrän opposition politiikan tuossa. Kaikkiin kohtiin pitää tietysti tarttua ja yrittää köyhien ääniä kalastella, mutta toivon mukaan tiedonvälitys tulee kertomaan ja tietysti kansanedustajat kolumneissaan kertovat todellisen pohjan aikanaan, jotta jokaiselle kansalaiselle, köyhällekin, syntyy se totuus siinä, jotta välttämättä eivät nämä porvarit siellä köyhiä olekaan, vaan niillä on oma lehmä ojassa. Siksi perustellaan asioita noin kuin täällä tapahtuu.

Ed. Seivästö: Arvoisa puhemies! Keskustelun yhteydessä on tullut esiin se ajatus, että kunnat pystyvät tällä ratkaisulla paikkaamaan talouttaan hyvin ratkaisevalla tavalla. Tämä ei tietenkään pidä todellisuuden kanssa yhtä, koska 1990-luvulla kuntien valtionosuuksia on leikattu yhteensä noin 17 miljardilla markalla. Monessa kunnassa ja kaupungissa käyttötalouteen suunnatut valtionosuudet ovat laskeneet noin 50 prosenttia, eli tällä korotuksella ja näillä muutoksilla ei tätä aukkoa tulla tietenkään paikkaamaan.

Huomattavaa on myös se, että tällä hetkellä tässä suhdannetilanteessa kiinteistöjen verotusarvot ovat varmasti reilusti nousussa, eli sitä kautta korotettu vero tuottaa kunnille jonkin verran enemmän kuin tuottaa tällä hetkellä.

Ed. E. Lahtelalle toteaisin, että on helppo yhtyä siihen, että ne, joilla on varaa maksaa, maksakoot. Istuvan hallituksen politiikka on vain viime aikoina ollut se, että niille, joilla ei ole varaa maksaa, pistetään lisää maksua, ja suurituloisille suunnataan palkankorotuksia ja verohelpotuksia, jotta rikkaat rikastuisivat ja köyhät edelleen köyhtyisivät.

Ed. S. Kanerva: Arvoisa puhemies! Ed. E. Lahtelalle sanoisin kaikella kunnioituksella, että jompikumpi meistä puhuu puuta heinää eli on pudonnut kärryiltä. Kun, ed. Lahtela, sanoitte, että jos on sellainen pikkuinen tönö ja tontti, eihän siitä tietenkään joudu paljon maksamaan, mutta jos on hulppea talo, siitähän sitä pitää maksaa. Mutta asiahan on juuri päinvastoin. Tonttien kiinteistöverohan on suuri ja asuntojen pieni. Jos on pikkuinen röttelö, iso rintamamies-tontti, voi suoraan käydä tekemässä konkurssi-anomuksen tai laittaa verottajalle erityisanomuksen, että saa erityisavustuksia veronmaksus-sa jne.

Ed. Wallinin vertaus oli aika mukava, kun kävin hänen kanssaan keskustelua. Meillä on saman kokoiset asunnot. Hän maksaa kiinteistöveroa 1 000 markkaa ja minä maksan 3 000 markkaa. Molemmilla on 0,2 ja 0,7. Olen juuri esittänyt, että 0,7 pudotettaisiin asumisen osalta 0,2:een, jolloin asuminen vähän kevenisi ja vastaavasti kunnille tulee raippaveroa ja muutenkin tuloa pohjan nostosta. Se voi mennä ihan fifty-fiftykin, mutta asuminen kevenisi.

Ed. S. Lahtela: Arvoisa rouva puhemies! Tuntuu edelleenkin hyvältä kuulla ed. S. Kanervan lausunnot asiassa ja näkemykset siitä, mikä on omistavan portaan asema ja mitta, ja myös

siitä, kuinka tämä kohtelee kaltoin köyhää kansanosaa.

Sen verran sanoisin ed. Esa Lahtelalle, että kannattaisi perehtyä Kouvolan alueenkin tilanteeseen. Siellä ei nimittäin vauraita kuntia eikä kaupunkeja olekaan, ne ovat kaikki köyhiä ja todellisessa rahan puutteessa. Vaikka se esimerkiksi olisikin, varmasti siellä ei tältä osin olla koskaan kilpailemassa.

Usein esille tullessa ed. Kankaanniemen kysymyksessä siitä, tarvitaanko alarajaa ollenkaan, näkisin, että kyllä kunnilla on harkinta- ja päättäntävalta, joten alarajaa ei ollenkaan tarvittaisi.

Mutta ihmettelen syvästi nykyhallituksessa syntynyttä linjausta ja pääministerin vastausta kysymykseen, mihin verotuksen painopistettä ollaan siirtämässä. Painopistettä ollaan siirtämässä ansiotulon verottamisesta, korkeitten tulojen verottamisesta omistavan luokan suuntaan. Tämä on yksi hyvä huippuesimerkki tästä asiasta. Siinä mielessä ymmärrän hyvin ed. Esa Lahtelan ajatuksen asian suhteen, että hän mielellään maksaa verot, mitä tästä asiasta tulee.

Ed. Stenius - Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ymmärrän sitä kritiikkiä, mitä kiinteistövero ja sen alarajan korottamista kohtaan salissa on esitetty. Haluaisin kuitenkin esittää kysymyksen arvoisille edustajille. Nyt on kunnissa harkinnan mahdollisuus siinä, käyttävätkö kunnat oikeutta korottaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja, mikäli asetusta muutetaan ja niin kuin hallitus on esittänyt. Oletteko jo kunnissanne valmistautuneet siihen, että ette nosta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja ja käytätte siinä harkintavaltaa? Haluaisin tietää, kuinka monessa keskustalaisessa kunnassa on ehdotettu, että mahdollisia terveyskeskusmaksun, hoitopäivämaksun ja poliklinikkamaksun korotuksia ei tehdä. Kumpi nyt enemmän köyhiä koskettaa, kiinteistöveron korotus vai asiakasmaksujen korotus? Toivoisin rehellisyyttä keskusteluun, kun puhutaan köyhien puolesta.

Tiedän kyllä varsin hyvin, että pienen mökin omistajakin voi joutua maksamaan ison kiinteistöveron, mutta jos hallitus antaa kaksi huonoa vaihtoehtoa, niin niistä toinen on kuitenkin vielä huonompi köyhien kannalta. Siellä, missä teillä harkinnan varaa on, oletteko valmiit käyttämään sitä? Jos on esimerkiksi yli 15 tuntia sairaalassa, niin tänä vuonna se maksaa 125 markkaa, ja jos nyt pöydällä olevat esitykset menevät läpi, niin ensi vuonna se maksaa 285 markkaa. Oletteko valmiit puolustamaan sairaita, jos hallitus

näin huonot esitykset tulee hyväksymään? Tähän toivoisin vastausta.

Ed. Wallin: Rouva puhemies! Ed. S. Kannerinan kanssa olen sikäli samaa mieltä tässä asiassa, että pääkaupunkiseudulla, jolla tonttien verotusarvo on korkea, voi tulla kohtuuttomuuksia. Taas siinä suunnassa, missä ihmiset vähenevät, eivät verotusarvotkaan ole kovin korkeat ja Seinäjoella ne ovat kohtuulliset. Meillä pätevät nämä luvut ihan hyvin. Teidän talonne verotusarvo on 1 200 000 ja minun noin 400 000, ja kun minä maksan kiinteistövero 1 000 markkaa ja te 3 000 markkaa, se menee verotusarvon mukaan. Näin tässä asiassa voi syntyä pääkaupunkiseudulla, myönnän kyllä, kohtuuttomuuksia.

Mutta meillä, mistä parhaat esimerkit tietysti löydän, koska siellä olen toiminut, vallitsee kunnallinen konsensus kolmen suurimman puolueen kesken, kun olemme tasavahvoja. Kiristimme kaksi vuotta sitten veroprosenttia puolella prosenttiyksiköllä ja samalla nostimme yleisen osan kiinteistöveroprosenttia 0,5:stä 0,7:ään. Siinä otettiin palkansaaajilta, mutta myös niiltä, jotka omistavat, mutta eivät maksa ansiotuloista. Näin ratkaisu rakennettiin oikeudenmukaisesti. Siinä olivat mukana kokoomus, keskusta ja sosialidemokraatit, eikä se nostanut mitään suurta vastalauseiden myrskyä. Nyt ovat maksujen nousut kuitenkin mielestäni marginaalisia, ainakin meidän tapauksessamme, mutta jossain, jossa maksut on pidetty alarajalla, syntyy suuremmat korotukset, kuten ed. Kankaanniemen kunnassa.

Ed. M. Salo: Arvoisa rouva puhemies! Kiinteistöveron nostaminen on avannut kansanedustajien sanaisen arkun ja ihan perustellusti.

Hallituksen esityksen perustana on se, että vahvistetaan kuntataloutta, jotta voidaan ylläpitää niitä palveluita, joita kuntalaisille pitää turvata. Kuitenkin kuntatalouden ongelmat johtuvat aivan muusta kuin palveluiden tuottamisesta. Hallituksen toimin on kunnilta viety kyky hoitaa tänä päivänä asioita.

Tehdyt tulopoliittiset ratkaisut ovat johtaneet siihen, että kuntien verotulokertymät eivät ole kasvaneet, ja toisaalta yhteisöverouudistuksen myötä on paljon välinputoajakuntia, jotka joutuvat odottamaan useamman vuoden mahdollisia tasauksia ja tarkistuksia. Nyt ollaan tositilanteessa, jossa kaikki keinot joudutaan käyttämään.

Kiinteistöveron käyttö kuntatalouden parantamiseksi ei ole hyväksyttävissä, sillä valtion ja hallituksen olisi syytä kantaa muussa muodossa vastuu kuntien toimintaedellytyksistä. Kun tätä jatketaan, kiinteistöverosta tulee selkeä omaisuuden pistevero. Muistellaanpa viime kesän ja syksyn keskusteluja siitä, kuinka hallituspuolueilla oli halu laajentaa edelleen kiinteistöveropohjaa niin, että myös metsätalous- ja maatalousmaat olisivat tulleet kiinteistöveron piiriin. Opposition voimakkaasta vastustuksesta johtuen hukattiin se ajatus ja vähän nostettiin käsiä pystyyn, että emmehän me ole tällaista edes mietineetkään. Mutta tosiasia on, että se oli vahvasti esillä.

Täällä nyt peräänkuulutetaan sitä, nostavatko kunnat hoitomaksuja. On varmaan tosiasia, että hoitomaksuja joudutaan nostamaan nimenomaan sen takia, kun hallitus ja vasemmistoministeri Korhonenkaan eivät halua edes tunnustaa sitä, että kunnat ovat ongelmissa.

Someron kaupunki, jossa tänä päivänä valmistellaan budjettia, on todella ongelmissa siinä mielessä, että joudumme nostamaan veroprosenttia puoli prosenttiyksikköä yksistään sen vuoksi, että saadaan budjetoitua palkkojen kasvuvuara. Yhtään ei voida varautua investointeihin ja kehittämistoimiin, vaan kaiken aikaa joudutaan miettimään leikkauksia tilanteessa, jossa kuitenkin kansantalous hyvin voimakkaasti kasvaa. Silloin kun hallituspuolueiden kansanedustajat edellyttävät kunnilta ja kunnallis päättäjiltä toimenpiteitä entisin taksoin, on syytä myös ojentaa käsi siihen suuntaan, että taloudellisesti näistä asioista voidaan selvittää, koska ei ole perusteltua velkaannuttaa kuntia, vaan kuntataloutta on pyrittävä hoitamaan niin, että selvittää vuoden toiseen, koska ei ole näkyvissä kuitenkaan aikaa, jolloin voitaisiin päästä taas maksamaan valtion lailla velkoja. Harvalla kunnalla on Soneran osakkeita tai vastaavia piilaaksoyrityksiä, joiden osakkeiden myyntituloilla satunnaisesti voidaan kuntataloutta paikata.

Arvoisa puhemies! Hallitus on esittämässä kuntien talouden paikkaamiseksi ratkaisua, joka ei voi olla hyväksyttävissä, ja siksi on perusteltua, että tätä esitystä tässä muodossa ei hyväksytä.

Ed. S. K a n e r v a : Arvoisa puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen kaipailla kiinteistöveron vertailuja sosiaaliturvaan. Joku toinen voisi tietenkin pyytää vertailua opetustoimeen, liikenteeseen, johonkin muuhun, mutta puhutaan nyt yksistään tästä kiinteistöverosta.

Nyt rintamamiehellä voi olla pikkuinen tönö, ja sanotaan vaikka, että kunta arvioi sen tontin miljoonaan markkaan. Tietenkin on aika paljon rintamaveteraanille sellainen tontti, mutta jos on pienet tulot, hänen pitää käydä pankista hake-massa 7 000 markkaa vuosittain maksaakseen tontin kiinteistöveron. Siitä röttelöstä ei mene oikeastaan mitään. Tässä esityksessä, mikä minulla on, hänen pitäisi hakea vain 2 000 tai hän voisi saada sen jopa säästettyä ihan itse. Tällaisista asioista tässä nyt on sen pienen ihmisen kohdalla kyse.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Ihmettelen todella syvästi kunnioittamani ed. Stenius-Kaukonen puheenvuoroa, kun hän otti hallituksen toisen täysin kohtuuttoman esityksen eli terveydenhuollon maksujen korotusesityksen tässä yhteydessä esille. Ei ole sinänsä kiinteistöverolla ja terveydenhoidon maksuilla mitään tekemistä keskenään, paitsi että kunnat niitä perivät ja saavat niistä tuloja, mutta ne ovat molemmat tässä muodossa, minkä hallitus on esittänyt ja minkä nyt vasemmistokin on valmis hyväksymään, myös ed. Stenius-Kaukonen, täysin epäsosiaalisia esityksiä ja pitäisi molemmat tietysti hylätä.

Mutta perussyy, että tässä tilanteessa ollaan, että näitä maksuja kunnille osoitetaan korotettavaksi, on siinä, että Lipposen ensimmäisen hallituksen ja edelleen tämän toisen hallituksen politiikka kuntien valtionosuuksien suhteen ja indeksikorotusten ja yhteisöveroleikkausten suhteen on ollut kunnille katastrofaalista. On leikattu niin rajusti esimerkiksi valtionosuuksia, että kunnat ovat ahdingossa satamäärin. Toisaalta vasemmistokin, ed. Stenius-Kaukonenkin, näyttää olevan hyväksymässä hyvätuloisille palkansaajille ja muille verokevennyksiä. Tähän haetaan tilaa rasittamalla myös pienituloisia ihmisiä.

Epäonnistunut aluepolitiikka on osaltaan johtanut siihen, että pääkaupunkiseudulla pitää keksiä tällaisia uusia rahoitusmuotoja, ja toisaalta epäonnistunut aluepolitiikka on johtanut myös maakunnissa kunnat suuriin vaikeuksiin. Hallitus on tässä suhteessa luonut välttämättömän tarpeen korjata kuntien taloutta jollakin tavalla ja nyt esittää tällaisia keltomaisia ratkaisumalleja tähän hätään.

Ed. L e p p ä : Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin täällä on monessa puheenvuorossa todettu, tämä lakiesityshän nimenomaan suhteellisesti ottaen eniten koskettaa omassa asunnossaan

asuvia eläkeläisiä ja muita pienituloisia. Kun tätä nyt on yhteisvastuun hallituksena pidetty ja hallitus on näin itse myös sanonut, ihmetellä täytyy kyllä sitä taustaa vasten.

Tällähän yhä enemmän kiristetään ja vähennetään kuntien omaa liikkumavaraa omissa päätöksissään. Juuret juontavat sinne, että valtionosuuksia on kaiken aikaa pienennetty. Omassa kunnassani se on merkinnyt viime vuoden aikana valtionosuuksien pienentymistä noin puolella 28 miljoonasta 14 miljoonaan. Jos siitä ei voida tehdä sitä johtopäätöstä, ettei kunta ole sopeutunut, niin ihmettelyn suuresti. Kuitenkin olemme jotenkuten pärjänneet ja osamme päättää omista asioistamme aika lailla kokonaisvaltaisesti.

Niin kuin täällä on todettu, tällä kaikellahan ostetaan tuloveron kevennysvaraa. Niin kuin tänään kuulumme pääministeri Lipposen suusta, ei voitu toteuttaa myöskään arvonlisäverokeilua sen vuoksi, että ei kannata tällaisia pieniä asioita uhrata ja niillä tuhria tätä varaa alentaa tuloveroa. Aika erikoista politiikkaa, täytyy sanoa.

Ed. Stenius-Kaukonen kyseli, ollaanko valmiita puolustamaan sitä, ettei koroteta sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja. Me puolustamme niitä viimeiseen asti, kunhan saamme myös oikeudenmukaiset ja kohtuulliset valtionosuudet, emme tätä kautta. Tämän lain ja tämän esityksen myötä eivät kunnat paikkaa omaa talouttaan.

Ed. S. Kanerva: Arvoisa puhemies! Kun ed. Stenius-Kaukonen vielä on paikalla, todettakoon, että kun kiinteistövero luotiin korvaamaan katu- ym. maksuja, ei mikään pisteomaisuusvero, joksi sen joku haluaa soveltaa, silloin ajateltiin, että se nyt noilla luvuilla olisi suunnilleen sen suuntainen tai suuruisen kuin muina maksuina on otettu, eli yksinkertaistettaisiin vain verotusta. Kun vuosi oli kulunut, vasemmistoliiton kaupunginvaltuutettu Marjatta Vasara totesi, että tämä oli kyllä aika hyvä vero. Kun ennen saatiin 100 miljoonaa, nyt saadaan 450 miljoonaa tästä — 450 prosenttia, 4,5-kertainen vero — ja vielä sitä nyt ollaan taas korottamassa.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ymmärrän erittäin hyvin sen kritiikin, jota edustajat esittivät äskeisen puheenvuoroni johdosta, mutta kun halusin saada vastauksen, ainoa vastaus oli se, että jos hallitus antaa lisää valtionosuuksia, niin sitten voidaan näitä maksuja jättää korottamatta. Ei sattunut korvaan, vaikka yritin kuunnella — myönnän, etten ihan

tarkkaan kuunnellut kaikkea, mitä sanoitte — yhtäkään sellaista puheenvuoroa, jossa olisi kerrottu, että edustajat omissa valtuustoissaan aikovat esittää, että sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja ei koroteta. Minusta tämä on asiallinen kysymys esittää, ja teiltä olisi asiallista (Ed. S. Kanerva: Asian vierestä, täysin asian vierestä!) — ja teiltä olisi hyvä saada vastaus. Ainoa, jolta sain myönteisen vastauksen, oli hallituspuolueen edustaja Kanerva, joka kertoi, että hän perusturvalautakunnan puheenjohtajana on omassa kunnassaan esittänyt vastoin kaupunginhallituksen esitystä, että näitä maksuja ei koroteta.

Ainakin me läsnäolevat hallituspuolueiden edustajat, minä luulen, haluaisimme yhteisvastuuta kantaa. Siinä mielessä hyväksymme ja ymmärrämme sen kritiikin, jota niitä hallituksen toimenpiteitä kohtaan esitetään, jotka liittyvät kuntien talouteen. En itse pidä tätä koko linjaa oikeana, vaan mielestäni kuntien rahoitusvaikeuksiin pitäisi löytää toisenlaisia keinoja. Varsinkin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen korotuksia en pidä oikeana. Ne ovat mielestäni kaikkein epäoikeudenmukaisimpia. Sen vuoksi toivon, että myös muut edustajat niitä vastustaisivat, koska niissä kunnissa on harkinnanvaraa.

Ed. M. Sallio: Arvoisa rouva puhemies! Kunnallis päättäjillä on vastuu kuntalaisista ja kunnan toiminnasta yleensä. Keskustalaisissa kunnissa, jotka ovat pääsääntöisesti pieniä, tunnetaan myös kuntien asukkaat. Luottamusmiehet tuntevat asukkaat, ja vastaavasti asukkaat tuntevat luottamusmiehet. Siellä pyrkimys on hoitaa yhteisvastuullisesti asioita. Tosiasioita on kuitenkin katsottava suoraan silmiin, ja silloin, kun rahaa ei ole, joudutaan korottamaan. Tämä ongelma poistuu ainoastaan sitä kautta, että hallitus myöntää, että kunnilla on ongelmia, ja kuntien ahdinkoa tullaan auttamaan sen verran, että me kykenemme selviytymään nykyisillä maksuilla tästä velvoitteesta, joka meillä on. Ei ole suinkaan luottamusmiehen iloisin tehtävä nostaa palvelumaksua, vaan päinvastoin me mielellämme niitä laskisimme, kun siihen vain saadaan liikkumavaraa.

Ed. Kankaniemi: Arvoisa puhemies! En ole minkään kunnanvaltuuston jäsen enkä myöskään minkään kunnallisen lautakunnan jäsen.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies:
Asian käsittely keskeytetään.

5) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain muuttamisesta, tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta ja tuloverolain 77 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 101/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 15/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. A ula: Arvoisa puhemies! Muutama sana tähän pakettiin liittyvästä tuloverolain 77 §:n voimaantulosäännöksen muuttamisesta. Sehän liittyy siihen, että Suomen ja Venäjän välillä on valmisteltu uutta verosopimusta, mutta erinäisistä syistä sitä ei ole vielä saatettu voimaan, vaan sen voimaantulo tulee lykkäytymään vuoden 2001 alkuun. Tästä syystä tässä lakiesityksessä annetaan jatkoa erälle rakennus- ja asennusalan työtehtävissä olevia koskevalle poikkeukselle, jonka perusteella heidän vähintään kuusi kuukautta kestävästä ulkomaantyöskentelystä saamansa palkka on Suomessa kokonaan verovapaa tuloa.

Tässä yhteydessä valiokunnan tietoon on saatettu, että tämän verosopimuksen voimaantulon viivästyminen on aiheuttanut tulkintaongelmia ja sekavuutta myös muiden kuin rakennusallalla työskentelevien verotuksessa. Erityisesti esille ovat tulleet Moskovassa työskentelevien toimittajien ja kirjeenvaihtajien verotusongelmat, jotka saattavat vaikeuttaa myös uusien työntekijöitten saamista työskentelemään Venäjällä. Yksi keino tämän ongelman korjaamiseksi olisi ollut se, että myös toimittajat olisi saatettu ulkomaantöiden osalta niin sanotun kuuden kuukauden säännön piiriin, kunnes uusi verosopimus tulee voimaan. Se olisi edellyttänyt, että tähän asianomaiseen pykälään olisi rakennusalan työntekijöitten ohella lisätty siis toimittajat.

Tämän lakiesityksen käsittelyaikataulu oli kuitenkin eduskunnassa varsin kiireinen, koska siihen liittyi kunnille myytävien tonttien myynti-

voiton verohuojennus, eli tätä asiaa ei ehditty asianmukaisella tavalla selvittää. Tästä syystä valtiovarainvaliokunta on esittänyt ponsilausuman, jolla edellytetään, että valtiovarainministeriö vielä tämän syksyn aikana selvittää, miten Venäjällä työskentelevien verotuksessa olevat epäselvyydet voidaan korjata, ja antaa tarvittaessa eduskunnalle lakiesityksen. Toivon, että valtiovarainministeriö pikaisesti ryhtyy tähän toimintaan ja selkiyttää asiat niin, että tulevaisuudessaakin toimittajia ja kirjeenvaihtajia täältä Venäjälle lähteviksi löytyy. Tämä ongelma todellakin koskee sitä aikaa, kunnes uusi verosopimus saadaan voimaan.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 61 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 48 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

kolmannen lakiehdotuksen lakiteksti, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys laiksi Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 102/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 16/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 17 ja 17 a § ja 17 §:n edellä oleva välisittikko sekä 18 a — 18 c §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Hallituksen esitys laiksi kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 122/1999 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 5/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Vihtiälä: Arvoisa rouva puhemies! On erinomainen asia, että maa- ja metsätalousvaliokunta on nopeasti tehnyt mietinnön metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta, ennen kaikkea voimaantulosäännöksen kohdalla. Siten voidaan ne rahat, jotka on tämän vuoden budjettiin merkitty ja jotka ovat vielä käyttämättä maa- ja metsätalousministeriön pääluokassa, käyttää haketuksen tukemiseen. Ennen kaikkea tällä lailla on suuri merkitys nimenomaan nuoren metsänhoidon kannalta.

Ed. E. Lahtela: Arvoisa rouva puhemies! Tämän tuenhan piti tulla käyttöön aikaisemmin, mutta unionin toimen vuoksi se sitten jouduttiin näin käsittelemään ja tuomaan uudelleen eduskuntaan.

Tässä on syytä korostaa sitä asiaa, että valiokunnassa käytiin luja ja kova keskustelu siitä, millaisiin hakemääriin tuki ylettäisi. Ministeriön näkemys oli, että pitäisi vähintään olla 50 irtokuutiota hakemäärä, ennen kuin tukea annettaisiin. Valiokunnassa sitten päädyttiin ihan yksimielisesti pitkän pohdinnan jälkeen siihen, että tässä ei olisi mitään rajoja kuutiomäärille, vaan kaikki, kuten täällä todetaankin, nähdään tärkeäksi. Mitään rajoja ei siis aseteta, vaan määrä, jolle tuki annetaan, voisi olla pienempi. Tällä tuettaisiin juuri pieniä hakkeen toimittajia, pieniä tiloja tai muita toimittajia, keitä he sitten mahtavatkaan olla. Se energiapuu, joka on mahdollista saada nuoren metsän kunnostuksesta, saataisiin talteen. Se on ajatus tässä.

Aikanaanhan tietysti muotoutuvat sitten tuen

määrät, ja tietysti hakkeen ostajatkin sanelevat jotain siitä, millaisia määriä he ottavat. Kuitenkin luulen niin, että tuen käyttöönotto tulee johdamaan hyvään lopputulokseen.

Ed. M. Salo: Arvoisa rouva puhemies! Metsien hoito on investointi tulevaisuuteen, ja nuorten metsien hoidossa tarvitaan tietynlaista porkkanaa, jotta kaikki metsät, jotka ovat hoidon tarpeessa, tulevat aikaa myöden hoidetuksi. Meillä on paljon kaupunkilaisomistuksessa olevia metsiä, ja kun ne on kerran päätehakattu, ne on puolittain unoitettu. Nyt toivon mukaan tämä tuki herättää omistajissa ajatuksen, että kannattaa kuitenkin laittaa miehet metsään.

Kun nyt sitten haketus iki, energiatuki, pikkuisen edesauttaa sitä, että maksuosuus teettäjälle jää pienemmäksi kuin aikaisemmin, niin on perusteltua, että tämä laki viedään nopeasti eteenpäin. Tässä on myös se etu, että jos metsätalallinen itse tekee metsässä töitä, ei hän saa puusta vielä kukaan minkäänlaista korvausta, mutta saisi edes työlleen pienen palkan.

Ed. Komi: Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta päätyi viime kesänä energiapuun haketuslainsäädännön osalta vaihtoehtoon, joka olisi ollut ehkä parempi kuin tämä. Mutta toivon, että tämä lainmuutos ei sitten lopeta keskustelua KTM:n ja kolmen ämmän ministeriön välillä energiapolitiittisesti ehkä paremmasta ratkaisusta.

EU-säännösten johdosta ei ainakaan tällä erää pystytty säätämään tätä lakia pysyväksi. Tässä tapauksessa tämä valinta, johon on päädytty, että haketuksen tukijärjestelmä säädetään kolmivuotiseksi, vuoden 2002 loppuun, on mielestäni ihan hyvä.

Nyhtäen, niin kuin ed. M. Salo viittasi, nuoren metsän hoitokohteista korjatusta puusta valmistettu hake saa noin 10 markan tuen näillä näkymin. Se kustannushan on noin 15 markkaa korkeampi kuin muulle metsähakkeelle.

Toivottavasti tämä on nyt semmoinen sopiva rahamäärä, joka innostaa pientoimittajia lähettämään tähän touhuun innokkaasti mukaan. Samalla voidaan tietysti saada positiivinen vaikutus aikaan Kioton ilmastositomuksen edistämiseen.

Lähipä minun mielestäni on tärkeintä nyt, että asiasta tiedotetaan nopeasti ja laajasti ja jo tänä vuonna saadaan rahoja käyttöön. Tokihan niitä voidaan siirtää kaksi vuotta eteenpäin

myös, mutta tärkeää olisi, että saataisiin toiminta heti käyntiin.

Ed. Vihriälä: Arvoisa rouva puhemies! On totta nimenomaan se, mikä täällä tuotiin esille, että EU:n komissio ei hyväksynyt tätä lakia pysyväksi. Jos se olisi ollut viisivuotinen laki, niin se olisi johtanut sitten alenevaan tukeen. On hyvä, että nyt on tämä kolmivuotinen määräaikainen laki ja tuki on sitten pysyvällä tasolla. Mutta kyllä tämä myös osoittaa sen, että myös ministeriöissä pitäisi tarkemmin kuunnella, mitä täällä eduskunnassa päätetään.

Kun viime vuoden aikana budjetin yhteydessä päätettiin, miten tässä pitäisi toimia, niin ei myöskään kansallisella tasolla toimittu niin kuin eduskunta edellytti, sen takia eduskunta joutuu nyt korjaamaan tätä lakiesitystä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Hallituksen esitys laiksi eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista ja laiksi arvo-osuustileistä annetun lain 5 a §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 99/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 10/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 10. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1—16 §, johtolause ja nimike sekä

toisen lakiehdotuksen 5 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Laki kansaneläkelain 30 a §:n ja vammaistukilain 2 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 100/1999 vp (Marja-Leena Kempainen /skl ym.)

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Kempainen: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on arvioitu olevan noin 12 000 keliakiaa sairastavaa ihmistä. Tämä ohutsuolen sairaus on elinikäinen, eikä sitä läkehoidolla voida parantaa. Ainoa sairauden hoito on gluteeniton ruokavalio, joka käytännössä tarkoittaa kalliiden erityisviljavalmisteiden käyttöä. Keliakikon ruokavalioista on poistettu kotimaiset edulliset viljavalmisteet, kuten ruis, ohra, vehnä ja usein myös kaura. Luontaisesti gluteenittomassa ruokavaliossa tulee välttää myös edellä mainittujen viljojen tärkkelystä.

Keliakia on vakava perinnöllinen sairaus, jossa vehnän, rukiin ja ohran ja useassa tapauksessa myös kauran sisältämä gluteeni aiheuttaa ohutsuolen limakalvon kroonisen tulehduksen. Taudin edetessä suolinukka tuhoutuu ja hoitamattomana tämä johtaa vakaviin sairauksiin, kuten anemiaan, luustohäiriöihin, luunmurtumataipumukseen, verenvuototaipumukseen ja altistaa suoliston imusolmukesyöväälle ja mahdollisesti muillekin suolistosyöville.

Keliakian ainoa hoito on gluteeniton ruokavalio. Gluteenittoman ruokavalion tulee olla ehdoton, ja se kestää elinikäisesti. Tässä suhteessa keliakia poikkeaa monista ruokavalioista vaativista sairauksista. Koska gluteenittomat tuotteet ovat huomattavasti kalliimpia ja yhteiskunta ei tue aikuisikäisen keliakiaopotilaan erityisruokavalioista aiheutuvia lisäkustannuksia, jotka ovat noin 300—400 markkaa kuukaudessa, on tämän sairauden hoito monelle lisäkulojen takia taloudellisesti kohtuuttoman raskas. Erityisesti ruokavalion laiminlyöntejä löytyy pienituloisista, työttömistä, eläkeläisistä, yksinhuoltajista ja opiskelijoista. Keliakiaa sairastavien lasten hoi-

totuki päättyy 16-vuotiaana, minkä jälkeen he eivät enää saa mitään tukea tämänhetkisen järjestelmän mukaan.

Keliakialiiton eri toimipisteisiin tulee päivittäin soittoja juuri edellä mainituilta ryhmittä. Kyselyjen ja pohdintojen syynä ei enää tänä päivänä ole juurikaan ruuan saatavuus, vaan sen korkea hinta, mikä on jopa kymmenkertainen, joissakin ruoka-aineissa jopa kaksikymmenkertainen vastaavaan normaaliin ruokavalioon verrattuna.

Kansalaisten perusturvaan oleellisesti liittyvä asia on riittävä ja terveellinen ravinto. Yhteiskunnan tehtävänä on huolehtia siitä, että jokaisella on oikeus ja mahdollisuus hoitaa sairautaan joko lääkkeillä tai ruokavaliolla, mikäli hoitoon ei ole muuta vaihtoehtoa. Gluteeniton ruokavalio on keliakikon ainoa lääke tähän sairauteen. Ruokavalio on keliakikolle aivan yhtä välttämätön kuin astmalääke astmatikolle tai insuliini diabeetikolle. Jos keliakikon olisi mahdollista saada lääkehoito sairauteensa, tämä korvattaisiin tietenkin joko kokonaan tai osittain. Mutta koska ainoa lääke hoitaa tätä sairautta on gluteeniton ruokavalio, on kohtuutonta, että keliakikot eivät saa korvausta siitä aiheutuvien lisäkulujen peittämiseksi. Keliakia on ainoa pitkäaikaissairaus, jota sairastavien aikuisten hoitoa ei tueta millään tavoin.

Arvoisa rouva puhemies! Keliakian ruokavaliokorvausasia on ollut vuosikausia erilaisten keskustelujen ja selvitysten kohteena. Asiasta on tehty lakialoitteita ja eri muotoisia kyselyjä ja selvityksiä hyvin paljon. Keliakikkoja ohjataan erilaisten tukimuotojen piiriin, mutta lopputulos on se, että aikuiskeliakikot putoavat aina niistä pois. Tämä turhauttaa ja tuo epätasa-arvoisen aseman. Keliakikkojen korvausasiassa on pitkään vedottu vammaistyöryhmä 96:een, jonka piti asia ratkaista. Kuitenkaan tämäkään työryhmä ei pitkän pohdinnan jälkeen pystynyt antamaan toteutuskelpoista ratkaisua.

Vuonna 1988 voimaan tulleen vammaispuvelulain kauttakaan ei ole voitu löytää ratkaisuja keliakikkojen ongelmaan. Tämän lain perusteella korvauksia saavia keliakikkoja ei juurikaan ole. Nyt keskusteltavana olevan lakialoitteen tavoitteena on päästä ratkaisuun aikuiske-
liakikkoja koskevassa korvausasiassa. Oikeudenmukaiseen lopputulokseen pääseminen edellyttää muutoksia sekä kansaneläkelakiin että vammaislakiin. Mikäli muutos tehdään vain vammaislakiin, jäävät yli 65-vuotiaat sen ulkopuolelle.

Kansaneläkelain 30 a §:n muuttamisella mahdollistetaan tätä ohutsuolen sairautta sairastavien oikeutus saada korvausta erityisruokavaliosta aiheutuvien merkittävien lisäkulujen korvaamiseksi yli 65-vuotiaille, ja vastaavasti vammaistukilain 2 §:n muuttamisella korvausten piiriin pääsevät 16—64-vuotiaat keliakikot. Alle 16-vuotiaiden keliakikkojen kohdalla asia on hoidettu.

Lakialoite merkitsee kustannuksia. Lakialoitetta käsiteltäessä tulee muistaa myös se, kuinka paljon kustannuksia syntyy hoitamattomista keliakiaa sairastavista potilaista. Hoidon puuttessa tauti etenee ja sen myötä tehtävät tutkimukset ja hoidot ovat lähes aina erikoissairaanhoidoa vaativia.

Arvoisa rouva puhemies! Keliakiaa sairastavien on vaikea käsittää ja hyväksyä sitä ikävää tosiasiaa yhteiskunnassamme, että muiden sairauksien lääke- ja hoitokustannuksiin saadaan yhteiskunnan taholta tukea, mutta keliakikot on jätetty oman onnensa nojaan selviämään sairautensa ja sen hoitokustannusten kanssa. Haluan painottaa vielä, että kysymyksessä on elinikäisen sairauden hoito. Mielestäni nyt on korkea aika korjata tämä epäkohta tekemällä lakiehdotuksen mukaiset muutokset. Toivon lakialoitteen aiheuttavan hyvää keskustelua ja sitä kautta myös etenevän.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Olen iloinen, että ed. Kemppainen on lämmittänyt vanhan lakialoitteeni keliakikkojen ruokavaliokustannusten korvaamisesta vammaistuen tai eläkkeensaajien hoitotuen kautta.

Kun tein lakialoitteen vuonna 94, en suinkaan itse sitä esitystä tehnyt, vaan ainoastaan vein sen eteenpäin ja keräsin siihen sosiaali- ja terveysvaliokunnan silloisten jäsenten nimet. Muistaakseni kaikki olivat valmiit sen allekirjoittamaan. Voi sanoa, että lakipykälät oli valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä, jossa asia oli niin pitkällä, että todella jo pykälät olivat valmiina, mutta valitettavasti sitten ilmoitettiin, että rahaa lakimuutoksen toteuttamiselle ei löydy. Sen takia hallituksen esitystä ei koskaan annettu eduskunnalle. Mutta onneksi nämä lakipykäläehdotukset oli mahdollisuus saada käyttöön ja tehdä tämä lakialoite.

On ikävää, että asia ei vielääkään ole järjestyksessä. Kuten ed. Kemppainen totesi, asiaa on varsin pitkään ajettu ja erilaisia vaihtoehtoisia malleja on tuotu esiin. Vammaispuvelulaki toi

aikanaan helpotuksen hyvin monessa kunnassa. Esimerkiksi kylläkään rikas Espoon kunta ei koskaan myöntänyt vammaispalvelulain mukaan keliakikoille tukea erikoisruokavalioon, vaikka jotkin kunnat maksoivat jopa 600 markkaa. Vähitellen lähes kaikki kunnat ovat lopettaneet vammaispalvelulain kautta annetun tuen. Tällä hetkellä ilmeisesti vain aivan yhden käden sormilla, vai liekö yksi tai kaksi kuntaa, sitä luokkaa ovat laskettavissa ne kunnat, jotka myöntävät vammaispalvelulain perusteella erikoisruokavalioon tukea keliakikoille.

On esitetty myös, että sairausvakuutuslaki voisi olla tapa ratkaista tämä ongelma. Itse pidän vammaistukea ja eläkkeensaajien hoitotukea parempana vaihtoehtona. Täytyy sanoa, että on tässäkin se ongelma, että jos on eläkkeensaaja, ei vain yli 65-vuotias, vaan kaikki eläkkeensaajat voivat saada ainoastaan hoitotukea ja sen määrä on alle 300 markkaa, kun vammaistuki on yli 400 markkaa. Tietysti keliakikot pitäisi tässä asiassa laittaa yhdenvertaiseen asemaan. Mielestäni lakia voitaisiin tarpeen mukaan tämentää vielä niin, että asia tulisi tasavertaisesti hoidetuksi.

Ed. Kempin aloitteesta eduskunnassa oli tilaisuus, jossa Keliakialiitto oli mukana järjestäessä. Tilaisuus oli erittäin onnistunut ja siellä kävi monia kansanedustajia kuulemassa asiaa ja myös nauttimassa gluteenittomia tuotteita. Itseläni keliakikkojen asia on sikäli erityisen läheinen, että diabetes ja keliakia kulkevat usein käsi kädessä.

Kun ed. Kempin sanoi, että gluteeniton ruokavalio on yhtä tärkeä keliakikoille kuin insuliini diabeetikolle, niin ehkä sen verran saan tämentää, että insuliinin puutos voi johtaa kuolemaan 48 tunnissa. Ehkä siinä mielessä on hieman erilaisesta asiasta kysymys, mutta en halua mitenkään väheksyä keliakikkojen ruokavalio-kustannusten korvaamista. Päinvastoin pidän sitä ehdottoman välttämättömänä, koska se on ainoa lääke tähän sairauteen, mutta kustannukset ovat vain huomattavasti kalliimpia.

Miksi se liittyy diabetekseen niin läheisesti, on se, että hyvin usein on henkilöitä, joilla on sekä diabetes että keliakia. Keliakia ei ole mikään diabeteksen lisäsairaus, vaan rinnakkainen sairaus. Diabetes kuuluu autoimmuunisairauksiin, se on aineenvaihdunnan häiriö. Usein samalla henkilöllä on useita erilaisia sairauksia ja yhtenä tyyppinä on juuri tämä, että diabetes ja keliakia ovat samalla henkilöllä.

Aivan erikoista on se, kun nykyään vammais-

tukea ei myönnetä enää, vaikka aiemmin myönnettiin, edes diabeetikko-keliakikoille, koska lakia on ryhdytty tulkitsemaan niin, että diabetes ei aiheuta ylimääräisiä ruokavalio-kustannuksia. No, se jolla on diabetes, joutuu koko ajan katsomaan, mitä syö ja miten paljon. Vaikka voi syödä normaaleja ruoka-aineita, niin kyllä se silti aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia. Tämä on nyt virallinen tulkinta, että ruokavalion noudattaminen ei aiheuta ylimääräisiä kustannuksia, ja sen vuoksi diabeteksessä hyväksytään toimintakyvyn alenemisvaatimus, mikä näissä laeissa on ehtona. Mutta kun ei tule kustannuksia ruokavaliosta, sitten ei voi saada hoitotukea tai vammaistukea.

Mutta vaikka samalla henkilöllä olisi keliakia, niin syy, miksi keliakikoille ei nyt anneta hoitotukea tai vammaistukea, on se, että tulkitaan, että keliakia ei aiheuta toimintakyvyn alenemista. Myönnetään kyllä, että ruokavalio-kustannukset ovat kalliimmat, mutta kun sairaus ei muka aiheuta toimintakyvyn alenemista, vaikka hoitamattomana se varmasti sen aiheuttaa. Hyvin hoidettuna keliakikko voi elää täysipainoista elämää ja voi sanoa, että on terve, mutta eihän se sairaus sieltä taustalta mihinkään poistu, oireet poistuvat.

Näin ollen keliakikko ei voi saada hoitotukea eikä vammaistukea. Nyt tulkinta näissä laeissa on se, että kumpaakin sairautta katsotaan erikseen, ja katsotaan, että sen takia diabeetikko-keliakikoillekaan ei voida myöntää tukea. Mielestäni tämä on, etten nyt sanoisi, saivartelua, koska on kysymys samasta ihmisestä, joka joutuu näiden molempien sairauksien kanssa elämään ja noudattamaan yhtä aikaa sekä diabeteksen edellyttämää ruokavaliota että keliakian aiheuttamaa ruokavaliota, ja se on kyllä jo vaativa tehtävä.

Siinä tilaisuudessa professori Mäki arveli, että yksi 25:stä nuoruustyyppin diabeetikosta sairastaa myös keliakiaa. Kun laskee tätä kautta, paljonko heitä on, niin silloin 10 000:sta keliakikosta noin tuhat on diabeetikkoa. Voi sanoa, että raskas on vielä kaksinkertainen.

Varsin mielenkiintoinen tieto, minkä professori Mäki toi esille, oli se, että jos on esimerkiksi 50 diabeetikkoa, joilla on keliakia, 48:lla diabetes on puhjennut ensin ja sitten myöhemmin keliakia, ja vain kaksi tapausta, joissa keliakia on tullut ensin ja sitten diabetes. Hän herätti kysymyksen, voitaisiinko keliakian hyvällä hoidolla ehkäistä diabeteksen puhkeaminen. Jos tämä olisi mahdollista, niin sanon, siinä olisi mielestäni

vielä aivan uusi peruste tunnustaa se, että keliakia-ruokavalio pitäisi kustantaa.

Kuten ed. Kemppainen totesi, alle 16-vuotiaathan saavat lapsen hoitotuen, koska siinä on erilainen kriteeri sen myöntämisessä. Myöskin nämä sairaudet voivat puhjeta yli 16 ikävuoden jälkeenkin, vaikka puhutaan nuoruustyyppin diabeteksestä.

Toivon, että lakialoite otetaan valiokunnassa käsittelyyn, ja ennen kaikkea, että ministeri Perho laittaa asian valmistelun eteenpäin, varsinkin kun vammaistyöryhmä 96:n pohjalta aiotaan vuoden 2001 budjettiin valmistella esityksiä. Se esitys, mikä siellä työryhmässä aikanaan on keliakikkojen osalta esitetty, on mielestäni hyvin asiantuntevan. Sen vuoksi se ei voi olla pohjana, vaan nimenomaan ed. Kemppaisen lakialoitteen sisältämä ehdotus muodostaa hyvän pohjan keliakikkojen ruokavaliokustannusten korvaamiselle.

Ed. E. Lahtela: Arvoisa rouva puhemies! Keliakiaa sairastavien asia on viime kaudella ollut monesti tässä salissa esillä lakialoitteiden muodossa, ja kirjallisia kysymyksiä lienee tehty, kun selaa Internetiä, useita kappaleita. Muistan hyvin keskustelut siitä, miksi asiaan ei lämmitetty silloin. Taisi olla ministerinä Mönkäre, joka esitti perusteina sitä, että on olemassa muitakin erityisruokavaliota tarvitsevia ihmisiä. Asiaa on muka vaikea sen takia ottaa käsittelyyn. Ed. Stenius-Kaukonen esitti lisää perusteluja, miksi se on aina torjuttu.

Se vain ihmetyttää, kun kuitenkin on kysymys siitä, että sairaus on kustannuksena näille ihmisille huomattavan iso vuosittain. Tässä tapauksessa, vaikka ruokavalio on kuin lääke, sairaus vaatii sellaisen ruoan, jotta ihminen kestää terveenä. Ruoka on ihmisen lääke. Siinä mielessä kustannuksiin pitäisi ehdottomasti jollakin tavalla yhteiskunnan osallistua.

Se vaihtoehto vielä pitää ottaa huomioon, että jos nähdään, että meillä ei ole yleisesti ottaen varaa lähteä tukemaan kaikkia, voisi jopa sitä tarveharkintaa miettiä, onko se mahdollista ottaa toisena vaihtoehtona. Ensimmäisenä pitää olla se, että viedään näin asia läpi, mutta sitten tulisi tarveharkinta. Onhan totta, että joillakin on varaa maksaa kalliimpikin kustannus, mutta köyhemmillä ihmisillä, jotka elävät toimeentulon rajoilla, kustannus on tosi iso.

Muun muassa eilispäivänä sain kirjeen, jossa oli juuri tämän tyyppinen tapaus, että 17-vuotias nuori ihminen oli sairastunut keliakiaan. Hän eli

toimeentulotuella. Hän kysyy, millä tavalla hän elää, sairaudesta aiheutuu huomattavan iso kustannus.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on täynnä! Jos ed. Esa Lahtela haluaa jatkaa, niin sitten puhujakrokkeelle.

Puhuja: Tämä riittää, kiitos.

Ed. Seivästö: Arvoisa puhemies! Lakialoitteessa on tuotu esiin yksi sellainen ihmisryhmä, joka on yhteiskunnassamme väliinpuotoajan asemassa. Näitä ihmisryhmiä on toki muita, kuten ed. E. Lahtelakin äsken ansiokkaasti toi esille.

Kysymykseen hyvin liittyy se totuus, että hoitamattomuus maksaa. Hoitamattomuus maksaa sekä yksilölle että yhteiskunnalle pitkässä juoksussa. Erityisesti eläkeläiset ja opiskelijat, jotka monesti ovat pienituloisia ihmisiä, ovat tässä asiassa vaaravyöhykkeessä. Ed. Kemppaisen lakialoitteella, jonka tyyppisiä on aikaisemminkin tehty, juuri tähdättäisiin siihen, että opiskelijoiden ja eläkeläisten asema parantuisi, eli näiden ihmisten, joilla on tämä sairaus, jotka muutenkin ovat monesti pienituloisia, pienillä tuloilla eläviä ihmisiä.

Alle 16-vuotiaiden kohdalla asia on kunnossa, mutta sen jälkeen sitten ongelmat alkavatkin. Olisin aika vakuuttunut siitä, mikäli asia saataisiin kuntoon tämän eduskuntakauden aikana, että toisaalta tulevat säästöt sitten olisivat todennäköisesti samaa suuruusluokkaa, kuin siitä aiheutuvat kulut.

Haluan lopuksi kiittää edustajia Kemppainen ja Stenius-Kaukonen erittäin valaisevista puheenvuoroista.

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Hyvän ja vakavasti otettavan lakialoitteen on allekirjoittanut 30 kansanedustajaa. Ehkä siihen olisi enemmänkin löytynyt, jos olisi tiukemmin kierretty. Vaikka määrä on tämä, toivoisin sydämeni pohjasta, että sosiaali- ja terveysvaliokunta ei esitystä hyllyyn panisi ja jättäisi, vaan tekisi, niin kuin on viime kaudellakin joissakin yhteyksissä tehty eri valiokunnissa. Itse ainakin olen ollut hyvin aktiivinen ja joskus saanut valiokunnassa läpi sellaisen esityksen, että valiokunta on päättänyt lähettää sinne saapuvan lakialoitteen välittömästi ministeriölle lausunnolle ja antanut siihen määräajan. Esimerkiksi kun tämä aloite

tulee ensi viikon jälkeen ilmeisesti sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, valiokunta voisi tehdä viisaasti ja pyytää ministeriöltä vastine esimerkiksi tammikuun loppuun mennessä ensi vuonna. Sen jälkeen valiokunta voisi paneutua asiaan vastineen pohjalta. Ehkä tässä tapauksessa olisi hyvä lähettää se myös Kansaneläkelaitokselle, vaikkapa Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen esille otettavaksi.

Tämä on todella tärkeä kysymys ja koskettaa 12 000:ta ihmistä, eli se ei ole kustannuksiltaan aivan valtava, maata kaatava asia. Kun tiedämme, että talous paranee koko ajan, niin tällainen kysymys olisi järkevää mahdollisimman pian hoitaa kuntoon.

Nostan esille vielä, arvoisa puhemies, sen, että minun arvioni on, että meillä eri sairauksista kärsivät ihmiset ovat keskenään eriarvoisessa asemassa suhteessa yhteiskunnan lainsäädäntöön. Tämä ryhmä on mielestäni jopa lähes perustuslain hengen vastaisesti eriarvoisessa asemassa kuin jotain muuta sairautta potevat henkilöt. Tämäkin puoli meidän pitäisi ottaa hyvin vakavasti huomioon.

Ed. H u o t a r i : Arvoisa puhemies! Ed. Kankaanniemi teki ihan hyviä ehdotuksia. Sosiaali- ja terveysvaliokunta varmasti miettii, mitä asian kohdalla pitäisi tehdä. Parastahan tietysti olisi se, että hallitus toisi esityksen eduskunnalle; asiasta on täällä jo niin pitkään keskusteltu.

On mielenkiintoista huomata, että kun suvussa sattuu olemaan henkilö, joka sairastaa keliakiaa, sitä kautta oppii näkemään, miten se on todella vaikea sairaus, sillä useissa ruokatuotteissa on jauhoja. Suurin ongelma on se, miten aluksi oppii katsomaan, mitä tuotteita yleensäkin voi syödä. Ihminen, joka ei sairasta keliakiaa, ei ikinä uskoisi, missä kaikissa tuotteissa jauhoja on. Vaikka gluteenittomia tuotteita on onneksi kuitenkin jonkin verran saatavissa, ne ovat erittäin kalliita.

Ed. Kemppainen on tässä löytänyt sellaisen muodon, jolla tämä voitaisiin korvata, kun sairausvakuutuskorvausta ei missään nimessä voisi edes ajatella. Sen vuoksi kannatan ehdotusta lämpimästi, ja varmasti Kelan valtuutetuissakin asia pitää ottaa esille, jos hallitukselta ei esitystä tule.

Ed. K e m p p a i n e n : Arvoisa puhemies! Olen todella iloinen, että vaikka joukko on vähäinen, lakialoitteesta on syntynyt hyvä keskustelu.

Huolestuin pikkuisen ed. E. Lahtelan puheesta siinä mielessä, että tässä vaiheessa lähettäisiin korvauksia rajaamaan. Vuosien varrella on jo käynyt niin, kun asiaa on yritetty viedä eteenpäin erilaisten vaihtoehtojen kautta, että aina on tullut väliin putoajaryhmä. Aina on pystytty löytämään porsaanreikä, että korvauksista on pystytty laistamaan. Sen takiakin toivoisin, että asia lähtisi etenemään sillä tavalla kuin on tarkoitettu ja että se etenisi ed. Kankaanniemen esiin tuomien vaihtoehtojen mukaan ja löydetäisiin hyvä ratkaisu.

Asia, jota en vielä aikaisemmin ole tuonut esille on se, että keliakiaan sairastumiseenhan liittyy erittäin suuri sosiaalinen haitta, josta keliakikot hyvin paljon puhuvat. On myös iso ryhmä, joka ei rohkene siitä edes puhua. Ei ole helpoa olla keliakikko, tuoda sitä montakaan kertaa esille: joko jättää ottamatta ruoan tai syö väärin, koska keliakia aiheuttaa vielä hyvin paljon keskustelua ja huomiota. Moni ei ole käynyt sairauttaan läpi, ja on vaikea perustella ihmisille, miksi ei voi jotakin syödä.

On erittäin hyvä, että aloite on synnyttänyt keskustelua. Toivon, että keskustelu jatkuu.

Ed. Myllyniemi merkitään läsnä olevaksi.

Ed. M. S a l o : Arvoisa rouva puhemies! Laki-aloitteet lähtevät usein sieltä, missä ongelman juuret tunnetaan. Tässä lakialoitteen tekijä tuntee ongelmakentän. 12 000 keliakikkoa joutuu kärsimään joka päivä rajoitteisuudestaan. Jos ajatellaan, että ruokavalio maksaa kuukaudessa 300 markkaa enemmän kuin normaali ruokavalio, se on kustannusvaikutuksiltaan noin pikkuisen vajaat 40 miljoonaa markkaa. Jos tästä osa korvataan, koska en usko, että täysimääräiseen korvaukseen missään tapauksessa mennään, kokonaiskustannus valtiontaloudessa on jossain 20 miljoonan markan tietämissä. Ei voi olla ylitsepääsemätön asia löytää tätä rahaa. Se edellyttää vain hyvää tahtoa. Kun Kela on viimeksi tulossa apuun, jos rahaa ei valtion budjetista löydy, niin toivottavasti asia vihdoin saa asianmukaisen ja onnellisen lopun.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

10) Laki tapaturmavakuutuslain 16 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 124/1999 vp (Esa Lahtela /sd ym.)

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu:

Ed. E. Lahtela: Arvoisa puhemies! Lakialoitteessa lähdetään siitä, jotta työtapaturmapauksessa ihminen saisi täyden korvauksen jouduttuaan pysyvästi työkyvyttömäksi tai menettämään pitkäaikaisesti työkykynsä.

Lähtökohdina on se, että kun verrataan työtapaturmista annettua lakia ja liikennevakuutuspuolen tapaturmien korvauksia, niissä on hyvin erilainen käytäntö.

Liikennevakuutuksesta korvataan täysimääräisesti aiheutettu vahinko ja se tapahtuu vahingonkorvauslain perusteella. Se tarkoittaa, että ihminen saa myös ansionmenetyksen täysimääräisenä; katsotaan hänen vuosiansionsa ja tehdään siihen vuosittain indeksitarkistukset.

Työtapaturmapauksessa, jos ihminen vammautuu pysyvästi, määrätyn ajan jälkeen — sairauspäivärahaa maksetaan noin vuosi — korvaustaso, tapaturmaeläke, putoaakin 85 prosenttiin. Minusta tämä on väärin, koska jos ajatellaan, että ihminen vaikka kolmekymppisenä joutuu työpaikalla tapaturman uhriksi, niin jos hän voisi jatkaa työssä eläkeikään saakka, hän saisi totta kai palkan ja tietysti palkankorotuksen. Mutta nyt kun hänelle tapahtuu tapaturma, hän menettää työkykynsä ja hänen elämisen tasonsa putoaa. Siinä mielessä liikennevakuutuslaki lähtee ihan oikeista lähtökohdista, mutta tapaturmavakuutuslaki on vajaamittainen ihmisen elämisen tarpeita ajatellen.

Sinällään tässä kysyn näiltä asiantuntijoilta, mitä tämä maksaisi vakuutusmaksuna. Sillä ei ole kuulemma hirveän isoa vaan hyvin marginaalinen merkitys, mitä maksu tekisi korotuksina, ja vielä vähemmän, kun katsotaan työsivukuluja, siinä on hitunen se maksu. Mutta sillä turvattaisiin ihmisen elämisen taso vahingon satuttuakin. Tapaturmathan yleensä sattuvat sillä tavalla, että ei niitä tahallaan aiheuteta. Siinä mielessä voi kysyä, mikä on oikeutettua. Eikö silloin, olipa kuka hyvänsä meistä sitten uhrina, niin eikö pitäisi olla sillä tavalla, että me kokisimme, että

meidän ei tarvitsisi elintasoamme laskea sen takia, kun tahattomasti, vahingossa on vammauduttu jonkin koneen tai muun ansiosta tai satutamana. Sen takia toivon, vaikka lakialoitteessa ei monia satoja nimiä olekaan alla, mutta jonkin verran kuitenkin, että se valiokunnassa otetaan käsittelyyn ja pohditaan ihan aidosti sitä, miten tämä kysymys voitaisiin saada ajan tasalle ja ihmiset saisivat täyden korvauksen.

Ed. S. Lahtela: Arvoisa rouva puhemies! Kun kuultiin ed. Esa Lahtelan ansiokas perustelu lain tarpeellisuudesta ja sen muuttamisen tarpeellisuudesta, toteaisin, että mitä ilmeisimmin tämä juontaa lähtökohdiltansa eräästä nuoresta insinööristä, joka vammautui työtapaturman johdosta, ja näin tätä kautta verrattuna ja opetetuna tämä asia minullekin selvästi sisäistyi. Kollegan esityksestä ei välttämättä niin olisi perille päässyt, mutta se kirje avarsi tämän asian, että tässä on todellisesta hädästä ja asiasta kysymys. Siinä mielessä tämä liittyy täällä myöhemmin tulevaan nuorten työntekijöitten työhön koulutamiseen ja työkokemuksen hankkimiseen, ja sillä osin pidän erittäin tärkeänä ja tarpeellisena tätä muutosta tältä osin. Toivon, että tämä valiokunnassa etenee edustajan esittämällä tavalla niin, että se johtaa myös semmoisiin tuloksiin, että ihmiset saavat koulutustansa vastaavan elintason myös vammautumisen jälkeisille ajoille.

Ed. M. Salo: Arvoisa rouva puhemies! Täällä ei välttämättä kuitenkaan siihen mennä, että vain pelkästään Lahtelat puhuvat keskenään.

Arvoisa puhemies! Ed. Esa Lahtelan lakialoite on perusteltu. Meidän on syytä tarkastella kiihottomasti niitä ongelmakohtia, joita meidän eläkelainsäädännössämme on olemassa. On viime aikoina usein tullut esiin varsin surullisia tapauksia siitä, kuinka kohtuullisen pitkänkin päivitys- ja työajan jälkeen on vammautuneena käynyt vielä työssä ja saanut siitä jo heikompaan palkkaa, minkä jälkeen on siirtynyt eläkkeelle. Sitten kun viimeisten työvuosien perusteella eläketulo määräytyy, silloin eläke jää todella pieneksi. Nämä ovat vähän rinnasteisia toistensa kanssa.

Jos nyt esillä oleva esitys saadaan myönteisesti satamaan, on syytä aloittaa heti myös muiden ongelmakenttien raivaaminen niin, että työ ja eläke ja yhteiskunnan vastuu kulkevat rinnakkain.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveystoimikuntaan.

11) Laki velkajärjestelyn alaisen yksityishenkilön luovutusvoittoveron maksamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 126/1999 vp (Juha Karpio /kok)

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Karpio: Arvoisa rouva puhemies! Vuosikymmenen alussa meitä kohdannut lama aikaansai lukuisten yritysten ajautumisen konkurssiin, ja sen seurauksena monet yksityiset menettivät omaisuutensa osan heistä yrittäessä edelleen päästä taloudelliseen tasapainoon velkasaneerausmenettelyn avulla ja noudattaa oikeuden määräämää maksuohjelmaa.

Yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 3 §:n 1 momentin mukaan velkajärjestelyn piiriin kuuluvalla velalla tarkoitetaan kaikkia velallisen velkoja, joiden peruste on syntynyt ennen velkajärjestelyn alkamista, mikä tulkinta käytännössä on johtanut useinkin ongelmatilanteeseen. Tapahtuahan omaisuuden realisointi useimmiten vasta vuosien jälkeen, jolloin esimerkiksi liikehuoneiston myyntihinta selviää. Tiedän myös tapauksia, että saatu kauppahinta on suurempi kuin yrittäjän aikanaan siitä suorittama hankintahinta. Näin määrätystä verotuksellisesti seuraamuksesta vastaa velkajärjestelyssä oleva henkilö eikä omaisuuden pantinhaltija tai nykyinen omistaja, käytännössä omaisuuden hoitoyhtiö Arsenal tai muu pankkilaitos.

Seurauksena nyt on, ettei veronsaaja, valtio tai kunta, saa lainkaan myyntivoitosta määräytyvää veroa, koska yksityishenkilö on varaton tai ainakin sellaisessa taloudellisessa tilanteessa, että kykenee hädin tuskin selviytymään velkajärjestelyn maksuohjelmasta, hänelle määrättävistä velvoitteista. Uutta velkaa maksuohjelman mukaisesti henkilö ei voi myöskään ottaa. Tuskin sitä luotolaitoksista edes saisikaan. Epäkohta laissa ilmenee siis tapauksissa, missä verovelka on realisoitunut velkajärjestelyn sopimuksen jälkeen eli pantinhaltijan realisoimissa velallisen kiinteätä omaisuutta tällä hetkellä usein hyvinkin velkojan kannalta edulliseen hintaan. Mikäli velallinen ei taas noudata tarkasti hänelle määrättyä velka-

järjestelyn maksuohjelmaa, seurauksena on velkajärjestelyn raukeaminen ja saattaa olla myös hänellä henkilökohtainen konkurssitila edessä.

Arvoisa puhemies! Voimassa olevan lain mukaan velkajärjestelyssä olevan henkilön maksuohjelmaa voidaan muuttaa vain, jos hänen maksukykynsä on pitkäaikaisesti heikentynyt niin, ettei häneltä kohtuudella voida edellyttää maksuohjelman täyttämistä, mikä taas viime kädessä ratkeaa oikeuskäytännössä. Verohallitus taas voi harkita veronhuojennusta ja veronlykkäystä, jos katsoo veronmaksukyvyn olennaisesti vähentyneen, mitä huojennusta verottaja tunnetusti käyttää hyvin harkiten, ja saatu päätös verottajan taholta on useimmiten hakijalle kielteinen.

Ainakin lakialoitteessani mainitusta epäkohdasta tulisi verottajille antaa selkeämmät ohjeet. Tiedostan hyvin myös sen vaikeuden, miten veroseuraamus voitaisiin kohdentaa muulle taholle kuin velkasaneerauksessa olevalle henkilölle, mutta nykyinenkin tilanne ei ole tyydyttävä enempää verottajankaan eli veronsaajan kuin velkasaneerauksessa olevan henkilönkään kannalta, jolla omaisuuden myynnistä aiheutuvan veron maksamiseen ei käytännössä ole mitään mahdollisuuksia.

Tein tästä ongelmasta viime vaalikaudella myös kysymyksen, jolloin ministeri Skinnari siihen vastasi, että hallitus seuraa ongelmaa myös velkasaneerauksessa olevan henkilön kannalta, ja myös, että hallitus tiedostaa tämän ongelman olemassaolon, mutta mitään ei ole tapahtunut vielä asian korjaamiseksi.

Ed. K a n k a a n n i e m i: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Karpio on puuttunut lakialoitteella todella vakavaan asiaan ja siihen täysin kohtuuttomaan tilanteeseen, jossa yhä tänä päivänä vuosituhannen vaihtuessa on meillä ihmisiä, pääosin useinkin entisiä yrittäjiä, jotka vuosikymmenen alun devalvaatioiden ja laman seurauksena ajautuivat siihen umpikujatilanteeseen, johon tietysti suuri joukko joutui. Osa on siitä selvinnyt mutta osa ei. Tällä lakialoitteella on erinomaisen kannatettava ja hyvin tärkeä tavoite: päästä vapautamaan tällaisessa loukussa, velka-, vero-, velkasaneerausloukussa olevat ihmiset. Monet ovat nuorehkoja, yrityskoulutusta saaneita, yritysuskemusta omaavia henkilöitä, jotka, jos he pääsevät vapauteen tuosta ongelmasta, jonka jälkikäteen verotus heille tuo, alkavat yrittää, työllistää ja maksaa veroja, tulevat kulutus- ja tuotantokiertoon yhteiskunnassa. Tavoite on siis todella tärkeä koko kansantaloudenkin kannalta.

Mielestäni yrittäjäystävällisyyden pitäisi näkyä, kun se nyt kuuluu myös koko salissa puheenvuoroista läpi hyvin, myös tässä kohdassa. Pelkkä seuraaminen, minkä edellinen ministeri Skinnari on luvannut, ei todellakaan riitä, vaan tarvitaan konkreettisia toimenpiteitä. Tässä on esitys. En tiedä, onko erillisen lain säätäminen ainoa, paras mahdollisuus vai olisiko verolakeihin tehtävä tätä tarkoittava muutos tai jokin muu muoto, mutta joka tapauksessa asia on kiireellisen ratkaisemisen arvoisen.

Ed. S. Lahtela: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Karpion aloite on erittäin hyvä lähtökohdaltaan ja pitkälti perusteluiltaan, ettei ole maksuvelvollinen silloin, kun velka on syntynyt ennen järjestelyä taikka sen aikana. Mutta sinänsä ihmettelen ed. Karpion aloitetta, kun ajattelen hänen porvarillista ajattelutapaansa ja sitä kautta tulevaa yksityisen omistusoikeuden suojaamista ja myöskin vaurastumisen mahdollisuutta. Pykälä jatkuu: "jolloin maksuvelvollisuus siirtyy omaisuuden senhetkiseksi omistajalle". Jos nyt allekirjoittanut olisi jostakin ostanut velkajärjestelyyn joutuneen vaikkapa asunnon tai jonkin muun kiinteistön, siitä aiheutuvat luovutusvoitot siirtyisivät ostajan maksettaviksi. Tämä ei satu eikä käy. Asia ja esitys on hyvä, mutta jotakin tarkentamista tämä valiokuntakäsittelyssä vaatii. Toivon kuitenkin, että tämä perusajatus etenee, mutta uuden ostajan ei pidä koskaan olla maksuvelvollinen tässä asiassa.

Ed. Sjöblom: Arvoisa puhemies! Ed. Karpion aloite on hyvä ja vaatii perusteellisen selvityksen ja valiokuntakäsittelyn. Siinä voi olla esimerkiksi Ruotsin-malli varsin käyttökelpoinen tutkittava. Siellähän pantin haltijan on huomioitava realisoinnissaan veronmaksu. Samoin myös takaajan omaisuuden realisoinnissa pantin haltijan on tehtävä samoin.

Ed. Karpio: Arvoisa rouva puhemies! Lähinnä ed. S. Lahtelalle, kun hän mainitsi porvarillisen taustani, kun totesin asiasta, kuka olisi vastuussa verovelasta, mikä syntyy, jos kiinteä omaisuus myydään korkeammalla hinnalla kuin aikanaan velallinen on sen hankkinut: Äskén puheenvuorossani totesin jo, että käytännössä se on omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal tai jokin muu pankkilaitos, jolla todellakin olisi mahdollisuus selviytyä tästä verolla, mihin yksityisellä velkaneerauksessa olevalla henkilöllä ei ole mitään mahdollisuutta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovaraminvaliokuntaan.

12) Laki työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 128/1999 vp (Mauri Salo /kesk ym.)

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu:

Ed. M. Salo: Arvoisa rouva puhemies! Työttömyys on tänä päivänä vielä erittäin vakava asia ja nuorisotyöttömyys sitäkin vakavampi asia. Nuoren mahdollisuus saada töitä on sillä tavalla edelleen ongelmallinen, koska häneltä useimmiten edellytetään työkokemusta ja työkokemustahan ei saa muutoin kuin ensimmäisen työpaikan saannin aikana.

Aloitteessani lähdin siitä, että kun työnantaja palkkaa alle 23-vuotiaan työntekijän 12 kuukauden ajaksi, joka työsuhte tietenkin tämän jälkeen mahdollisesti jatkuu, hän saisi palautuksena tästä työsuhteesta maksamansa kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut. Tämä siksi, että työnantaja, joka nuoren palkkaa, voisi maksaa hänelle asianmukaista palkkaa, joka innostaa omalta osaltaan työntekoon aktiivisesti, ja sen oppimisen, jota hän on saanut ammatillisessa koulutuksessa, hän voisi siirtää työnantajan käyttöön ja työnantaja taas voisi ohjata työntekijää ja perehdyttää työhön, jolloin työnantaja todella saisi työstään myös hyötyksen.

Tämä on herättänyt keskustelua siitä, että työnantajat käyttävät mahdollisesti väärin tällaista etuisuutta. Itse yrittäjänä kuitenkin tiedostan sen, että jos ja kun nuori tulee töihin ja työllistyy, kun hän kunnolla tehtävänsä hoitaa, hänhän on sen yrityksen paras voimavara sen jälkeen ja hänelle syntyy siitä turvallinen, hyvä työpaikka, työsuhte.

Alle 23-vuotiaan työntekijän asema yhteiskunnassa on jollain tavalla merkillinen siinä mielessä, että hänelle ei kerry työeläke vielä, vaikka hänestä maksetaan työeläkemaksuja. Tästä asiasta olen tehnyt kirjallisen kysymyksen, mitä hallitus aikoo tehdä, jotta tämä ongelmakenttä voi-

daan purkaa joko niin, että alle 23-vuotiaista ei myöskään makseta työeläkemaksuja, tai sitten toinen on, että hänelle alkavat karttua työeläkemaksut siinä samassa yhteydessä, kun niitä hänestä maksetaan. Tämä saattaa olla vakuutusyhtiöiden kannalta ongelmallinen, mutta sitä varten lainsäädäntöä selvitetään ja uudistetaan, että tällaiset asiat voidaan hoitaa.

Arvoisa puhemies! Nuoren ihmisen työllistämisen kannalta tämä voisi olla yksi askel suvaitsevaisempaan yhteiskuntaan ja kannustaisi työntekijöitä palkkaamaan nuoria. Näin ollen saataisiin näistä nuorista sitä käyttövoimaa, jota yhteiskunta tarvitsee.

Ed. S. Lahtela: Arvoisa rouva puhemies! Tässä ed. Mauri Salon tekemässä aloitteessa on todella itua ja tulevaisuutta. Siinä on sellaisenaan tulevaisuutta, että jos tämä jalostetaan oikeaan oppiin, oikeaan malliin, niin tästä ehkä tämä Suomen yhteiskunnan parempi tulevaisuus alkaa. Toivon mukaan se alkaisi tästä ed. M. Salon aloitteesta.

Sellaisenaan, kun työntekijä, nuori työntekijä, niin kuin aloitteen perusteluissa todetaan, hakee työpaikkaa, työkokemuksen puute on se, joka estää hänen valituksi tulemisensa, mutta jos ajatellaan tämän kokemuksen hankkimista, niin työkokemusta ei voi hankkia mitenkään muuten kuin osallistumalla työhön. Jos lasketaan nykyinen työsuhdeturva, työsopimukset ja siihen liittyvät asiat, ne ovat sen muotoiset, että ei voi eikä voi syntyä sellaista tapaa, että tämä työnantaja hakisi nuorta kokemattonta työntekijää kokeilemaan sitä, onko hänestä työntekijäksi siinä yrityksessä vaiko ei. Tällainen porkkana, mikä soisi työnantajalle mahdollisuuden saada jotakin etua tämän työntekijän palkkaamisesta, voisi olla se lääke ja muoto, jolla tulisi halu hakea nimenomaan nuorta, kokemattonta työvoimaa, joka usein jo tuossa iässä varsin hyvinkin saattaa olla koulutettu, ammattitaitoinen työntekijä, jolla on taustana vain ammattikoulu tai jokin muu vastaava hyvin työhön opettava koulutusmuoto hallussaan.

Sellaisenaan tämä nuori työntekijä kokemattomana työnantajan palvelukseen astuessaan usein ei ole mitenkään yritykselle parasta käyttövoimaa, koska tarvitaan semmoista ideointikykyä, kokemuksenkykyä, taitoa, taitoa käsitellä ihmisiä tai koneita ja laitteita. Tällaisenaan tällaiset avut ja neuvot, mitä tässä olisivat olemassa, kannustaisivat hakemaan ja löytämään sinne mukaan.

Tämä jo nuoren sen jälkeen, kun on välittömästi koulutettu, saisi sopeutumaan työmoralle. Tulisivat välittömät työhalut ja yleensä työelämän sääntöjen tuntemus, ja sinne matkaan lähtö antaisi semmoiset lähtökohdat, että sillä nuorella, sen jälkeen vähän kokeneemmalla vanhenevalla työntekijällä, olisi ainutlaatuinen ura usein edessään ja mahdollisuus päästä elämään mukaan paremmin kuin nykyinen työttömänä kortistossa seisominen ja oleminen.

Silloin kun työnantajalla olisi tämä porkkana, niin kuin totesin tässä, sietokyky kestää vastoinikäymiä, epäonnistumisia ja jopa suoranaista vahinkojakin olisi parempi ja usein kannattavampi asia olemassa. Sen vuoden aikana nämä virheet ja se kokemattomuus korjautuisivat jo sellaiseen muotoon, että työnantaja kestäisi työntekijää ja kokisi jo tämän vanhaksi yrityksen toimeentuloa vahvistavaksi työntekijäksi ja haluaisikin pitää kynsin hampain useimmissa tapauksissa kiinni tästä työntekijästä, jos hänestä kerran ainesta eteenpäin on olemassa.

Kun tässä nyt on merkittävästä yhteiskunnallisesta esityksestä ja uudistuksesta kysymys, näkyy varsin hyvin, että kun tätä tässä eduskunnan lähetekeskustelussa käsitellään, täällä ei näy ainnuttakaan yrittävän puolueen, kokoomuksen, edustajaa. Ainoastaan aloitteen allekirjoittajana ed. Kuosmanen tuntee ilmeisesti yrityselämän koukeroita ja kouheroita sellaisenaan parhaimmillaan, ja siinä mielessä ymmärrän, että hän on hengessä mukana mutta ei ole kuitenkaan täällä puolustamassa tätä hyvää asiaa.

Uskon, että ed. Esa Lahtela yrittää löytää tästä jonkin miinan taikka koukun, millä työntekijän asemaa heikennettäisiin, mutta vakaasti uskallan vannon jo tässä vaiheessa, että sellaista tässä ei ole missään muodossa olemassa.

Arvoisa herra puhemies! Toivon, että tämä ed. Salon aloite etenee valiokunnassa sellaiseen muotoon, että tästä tulee tämän tulevaisuuden yhteiskunnan todellinen pelastaja.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Mikkola.

Ed. Seivästö: Arvoisa puhemies! Kaikki toimenpiteet, jotka tähtäävät siihen, että työllistämiskynnystä ja työllistymiskynnystä laskeaan, ovat tervetulleita tässä tilanteessa, kun maassa on eri tilastojen mukaan edelleen satoja-

tuhansia työpaikkoja ja runsaasti nuoria, jotka ovat vailla työtä.

Monen nuoren kohdalla valmistuminen työttömäksi aloittaa syrjäytymiskehityksen, joka on asianomaiselle henkilölle ja yhteiskunnalle pitkällä tähtäimellä hyvin raskas ja kallis. Siksi tämä ed. M. Salon tekemä aloite on yksi keino. Keinoja on varmaan paljon muitakin, jotka liittyvät arvonlisäveroon ja moneen muuhun asiaan, mutta tämä on ehdottomasti yksi hyvä keino auttaa torjumaan syrjäytymiskehitystä.

Valitettavasti nyt vain tuntuu siltä, että hallitus on pääasiassa ankkuroinut itsensä tuloverojen alentamiseen ja varsinkin suurituloisten verotuksen keventämiseen eikä katso enää niin tarkalla silmällä kuin tulisi työttömyyttä ja työttömyyden ja syrjäytymisen torjumista. Tämä ed. Salon aloite on hyvin kannatettava.

Toteaisin kuitenkin nyt tässä selvyiden vuoksi pöytäkirjaan, että edustan skl:ää, en keskustaa. Eli tässä on kaksi puoluutta nyt ainakin allekirjoittajina, ja vaikka kesk tässä nyt onkin, en minä siitä yöuniani menetä.

Ed. K e m p p a i n e n : Arvoisa puhemies! Työttömyys, joka on suuri ja vakava ongelma meillä edelleen, pitää sisällään kaksi ryhmää: nuoret työttömät ja iäkkäät, eli yli 50-vuotiaat työttömät. Sinne välille jää kyllä monta erilaista ryhmää, mutta nämä ovat ne kaksi ryhmää, joista minä näkisin, että pitäisi löytää erityiskeinoja heidän työllistämisekseen.

Tämä ed. Mauri Salon tekemä lakialoite on yksi keino, yksi porkkana, työllistää nimenomaan nuoria henkilöitä. Näen, että tässä on mahdollisuus — en tiedä, onko niin suurena mahdollisuutena kuin ed. Seppo Lahtela tämän toi — mutta näkisin, että tämä on erittäin hyvä vaihtoehto monien monien vaihtoehtojen joukossa. Olen lämpimästi tukemassa tätä lakialoitetta ja sen eteenpäinmenemistä.

Ed. E. L a h t e l a : Arvoisa herra puhemies! Kyllä tässä ed. Mauri Salon aloitteessa on jotain itua. Jos lähtisi siitä, että tällä hetkellä nuoriin kohdistuvia toimia on hyvin monenmoisia ja -laisia. Nyt jos kävisi muutaman niistä läpi: Jos nuori on valmistunut koulusta, hänellä on oikeus harjoittelutukeen, ja työnantajahan saa hänestä maksuttoman orjan. Ei tarvitse maksaa mitään, kun työhallinto maksaa koko palkan jonkin aikaa. Sitten on mahdollisuus ottaa nuori ihminen, jos sattuu olemaan työttömänä, työllistämistuella.

Sitten on hyvin yleinen käytäntö tänä päivänä muuten oppisopimuskoulutus. On nähty lisäbudjetin osalta, että oppisopimuskoulutuksen osalta rahat ovat loppuneet kesken. Sen käyttö on yleistynyt, ja siihen näköjään satsataan. Se on sinällään ihan hyvä asia. Siinähan ihminen kasvaa sen työn mukana siinä ja pääsee sisälle heti. Meillä on semmoisia ihmistyyppisiä, jotka eivät välttämättä hirveästi koulunpenkistä ole tykänneetkään ja haluavat oikeasti tehdä työtä. Sen takia minusta oppisopimuskoulutus on hirveän hyvä muoto, kun ajatellaan nuorten työllistymistä.

Kun luin tätä ed. Salon aloitetta ja mietin, mikä tässä on hyvää, niin kyllä jotain tämän tyyppisiä toimenpiteitä nuoriin kohdistuvina tarvitaan lisää, koska on vielä semmoinen porukka, joka ei välttämättä sijoitu eikä pääse työelämään heti. Mutta kohdentaisin enemmän tätä sillä tavalla, että tämä koskisi pk-yrittäjiä. Jos ajatellaan jotain suuryritystä, isoa tehdasta, teollisuusyritystä, niin siellä luonnostaan tapahtuu sillä tavalla, että siellä jo otetaan ilman muuta nuoria ihmisiä töihin, koska siellä kierto on semmoinen, että tänä päivänä muuten teollisuudessa, kun katsoo vaikka puunjalostustehtaita, on yllättävän ikääntynyttä porukkaa. Sinne nyt haetaan parastaikaa nuoria. Silloin isoon teollisuusyhteisöön, jossa on jo varaa jakaa optioita ja osinkoja valtavan paljon niille, jotka sattuvat olemaan omistajia, ei ole mitään syytä palauttaa tällä tavalla näitä maksuja takaisin, vaan minä kohdistaisin tämän pk-yrittäjiin, koska siellä on myös sitä työllistämispotentiaalia ja se on toisen tyyppinen yhteisö kokonaan kuin jotkut isot teollisuusyhteisöt.

Sen lisäksi jalostavana ajatuksena minusta tässä pitäisi olla semmoinen loiva lasku. Tässä puhutaan vuodesta. Mutta se toinen vuosi pitäisi olla, että palautetaan puolet. Elikkä siinä olisi semmoinen, että ei heti tyssätä, että se katkeaa niin kuin kananjalka, vaan näitesti, jolloin se olisi kiihoke myös työnantajalle jatkaa sitä työllistämistä. Sen jälkeen hän ei enää potkaisisikaan sitä kaveria pois, kun se olisi kaksi vuotta oppinut näkemään ja tykännyt jo ensimmäisen vuoden aikana, että hyvä kaverihan tämä on. Sinällään en minä tässä isoja miinoja näe. Ed. Seppo Lahtela näkee ihan turhaan harhaunia tuossa.

Ed. S. L a h t e l a : Arvoisa herra puhemies! Ed. Esa Lahtela näki tämän asian erinomaisen hyvänä, ja ymmärrän ja olen valmis allekirjoittamaan ja hyväksymään ajatuksen laskevasta tues-

ta niin, että seuraava vuosi voisi olla 50 prosenttia jne.

Ed. Esa Lahtela puhui, että on olemassa monia konsteja jippoilla: työllistämistuki, oppisopimuskoulutus jne. Pitäisi löytää sellaisia tapoja, niin kuin tämän esityksen pohjana on olemassa, että olkoon työnantaja suuri, pieni tai mikä tahansa, palkkaisu nuorta väkeä, ja sen jälkeen kun on palkattu, voisi hakea jälkeenpäin maksupalautuksen, mikä tässä on olemassa. Se olisi sellainen kannustinmahdollisuus, millä luotaisiin intohimoja palkata nuorta väkeä.

Tällä kertaa valitettavan paljon nimenomaan keskisuurissa ja suuremmissa työnantajissa on sellaisia, mitkä jippoilevat työllistämistuilla ja ottavat nimenomaan vuodeksi töihin ja potkaisevat sen jälkeen pois. Sellainen työnantaja ei ole rehellisen leimassa eikä maineessa silloin olemassa. Tämä luo nimenomaan työnantajiin oikeata henkeä, oikeata rehellistä pohjaa, että otetaan töihin ja teetetään töitä ja on aikomus pitää lopullisesti töissä hamaan vanhuuteen saakka, kunnes eläkeikä koittaa. Uskon, että tällaisena esitys pohjaa mitä parhaimmillaan tätä ajatusta eteenpäin.

Ed. M. S a l o : Arvoisa herra puhemies! Raha motivoi nuorta, ja se on tässäkin asiassa ollut se johtoajatus. Harjoittelutuki, työllistämistuki ja oppisopimuskoulutus ovat hyviä asioita tieteenkin. Mutta jos halutaan luoda nuorille uskoa tulevaisuuteen myös sillä tavalla, että he sisäistävät heti ensimmäisestä päivästä työntöön mielekkyyden, katson, että niin sanotun normaalipalkan kautta työllistyminen olisi kuitenkin se oikeampi vaihtoehto. Se, että tätä kohdennettaisiin pk-yrityksiin, sopii aivan erinomaisesti.

Olen ed. Esa Lahtelan kanssa samaa mieltä, että suurteollisuudella sinänsä on varmaan mahdollisuus maksaa palkkoja. Sehän pyrkii ostamaan ainakin insinööritason opiskelijoita jo ennen koulun päättymistä omiin prosesseihinsa maksamalla kunnon palkkaa, tosin tekemällä pienen karhunpalveluksen opiskelijalle, jos sattuu jäämään opiskelu kesken ja sitten tulee vain yhden alan ammattilainen.

Ed. S e i v ä s t ö : Arvoisa puhemies! Ed. Esa Lahtela toi esille suurteollisuuden optiojärjestelyt. Ne ovat todellakin asia, johon tulisi jollain tavalla puuttua, sillä ne herättävät työntekijöissä ja pienituloissa ihmisissä aika paljon pahaa verta. Toisaalta meidän tulisi pk-sektorin lisäksi huolehtia siitä, että suurteollisuuskin saa ihan

rehellisillä ja hyvillä keinoilla hyviä työntekijöitä tulevaisuudessa, koska se on eräs meidän viemämme ja teollisuutemme kivijalka joka tapauksessa.

Pyysin puheenvuoron oikeastaan ed. Esa Lahtelan puheenvuoron oppisopimuskohdan takia. Siihen toteaisin, että on helppo olla hänen kanssaan tässä samaa mieltä. Keski-Euroopassa oppisopimuskoulutus on monissa maissa viety hyvin pitkälle, samoin erilaiset työpajakokeilut ja sitä kautta ammatin saavuttaminen. Tässä suhteessa meillä on monista EU-maista opittavaa. Monista muista maista meillä ei ole mitään opittavaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

13) Laki kalastuslain 88 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 130/1999 vp (Marja-Leena Kempainen /skl)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin maaja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. K e m p p a i n e n : Arvoisa puhemies! Edellistä lakiehdotusta käsiteltäessä ed. Esa Lahtela arveli, että siinä olisi jotakin itua. Olisikohan tässä lakiehdotuksessani jotain matoa?

Kalastus on suomalaisille perinteinen harrastus, josta haluavat nauttia niin kaupunkilaiset kuin maaseudun asukkaat. Perinteisesti kalastus on ollut miesten harrastus, mutta tänään myös naiset ovat rohjenneet tunnustaa tämän harrastuksen omakseen. Kalastusta harrastetaan lähes kaikissa ikäryhmissä. Kalastukseen liittyy usein sosiaalista kanssakäymistä, se rentouttaa, se koetaan mielekkäänä. Kalastus on myös terveystta lisäävä harrastus lähinnä ulkoilun ja liikunnan näkökulmasta, ja mikäli sattuu olemaan kalaonnea, harrastus tuottaa edullista ja terveellistä ravintoa kodin ruokapöytään.

Maassamme on paljon peruspäivärahalla olevia pitkäaikaistyöttömiä. Heille yritetään löytää mahdollisimman mielekästä tekemistä useiden eri tahojen toimesta. Kuitenkin kaikesta huolimatta syrjäytyneiden määrä lisääntyy jatkuvasti.

Eri harrastusvaihtoehdot ovat lähes aina maksullisia ja usein vieläpä kalliita. Peruspäivärahan varassa toimeentulonsa saavilla ei ole useinkaan tilaisuutta taloudellisista syistä harrastusmahdollisuuksiin. Näin on myös kalastuksen laita, ovathan kalastuslupamaksut maassamme aika korkeita.

Alle 18-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat on vapautettu näistä maksuista. Mielestäni on oikein ja kohtuullista, että myös pienituloiset, peruspäivärahan varassa toimeentulonsa saavat vapauteen kalastuslupamaksuista. Peruspäivärahoilla toimeentulevat ihmiset mieltäytyvät hyvin tarkkaan, mihin rahat saa riittämään. 90 markkaa on iso raha niukalla peruspäivärahalla olevalle.

Arvoisa puhemies! Käsitteltävänä olevan lakialoitteen tavoitteena on vapauttaa pitkäaikaiset peruspäivärahalla olevat työttömät kalastuslupamaksusta ja näin mahdollistaa heille lisää mielekkyyttä elämään lisääntyvien harrastusmahdollisuuksien muodossa.

Ed. Oinonen: Arvoisa herra puhemies! Ed. Kemppainen on tehnyt mielenkiintoisen aloitteen. Aluksi tuntui, että tässä on kyseessä hyvin pikku asia, mutta kun tätä käy ajattelemaan, tällä on elämän arkeen ihan oma mielekkyytensä. Asia on juuri niin kuin ed. Kemppainen ansiokkaassa puheenvuorossaan sanoi. Tällä on ihan taloudellista merkitystä, kun kalaa saadaan, se on lisäservintä perheen toimeentuloon. Se on aivan totta. Mutta samalla tällä on elämään fyysinen ja henkinen mielekkyytensä. Elämällä on silloin jokin kiinneke, kun on kalalla. Tämä on paljon merkittävämpi asia kuin ensi näkemältä tuntui. Erittäin lämpimästi kiitän ed. Kemppaista hyvästä aloitteesta ja toivon tälle parhainta menestystä valiokunta- ja jatkokäsittelyssä.

Ed. Rosendahl: Arvoisa puhemies! Värderade talman! Alussa ihmettelin, mitä tuo skl tarkoittaa siinä edustajan nimen jäljessä, mutta sitten huomasin, että se olikin Suomen kristillinen liitto, vaikka ensiksi kuvittelin, että se oli jotain ihan muuta. Ilmeisesti ed. Kemppainen kuitenkin tarkoittaa hyvää lakialoitteellaan, mutta ei täysin ymmärrä, mitä hän ehdottaa. Saavathan kaikki suomalaiset ja EU:n kansalaiset jo ilmaiseksi kalastaa ongella ja pilkillä sekä yleisillä että yksityisillä vesillä. Muilla kalastusvälineillä, esimerkiksi verkolla, vavalla, troolilla jne. kalastavien pitää tietenkin maksaa kalastuksenhoitomaksu, 90 markkaa per vuosi siitä, että

vesienomistajat, järjestöt ja valtio hoitavat vedet, istuttavat kaloja, valvovat jne.

Kalastajalla pitää silloin olla, jos kalastaa näillä muilla välineillä, kalastusoikeus, vedenomistajan lupa toimintaan. Valtion omistamilla vesillä saadaan tietenkin kalastaa ilmaiseksi, ilman lupaa, jos kalastetaan lain sallimissa puitteissa ministeriön päätösten mukaan. Tietty kalastus on kielletty tiettyinä aikoina jne.

Viehekalastusmaksu 150 markkaa per vuosi ja suurlääni, oikeuttaa taas viehekalastukseen yksityisillä vesillä siinä, missä tämä ei ole rauhoitettu ja siten, ettei häiritä muita kalastajia ja rannalla asuvia. Yleisillä vesillä saa myös harrastaa viehekalastusta ilmaiseksi.

Olisi aika outoa, jos pantaisiin saariston köyhät ihmiset, kalastajat ja muut vedenomistajat, antamaan yksityiset vetensä ja rantansa ilmaiseksi työttömien käyttöön viehekalastukseen, niin kuin tämä aloite merkitsisi. Kuten tiedetään, verkot ajetaan rikki, luontoa häiritään jne. Työttömät voisivat myöskin kalastaa myyntitarkoituksiin ja kilpailisivat ammatinharjoittajien kanssa. Verotus olisi epäselvä, ja voidaan kysyä kirjanpidosta jne. Arvonlisävero tulisi mukaan ja kaikki tämä.

150 markkaa per vuosi on jo nyt erittäin alhainen maksu. Se ajettiin läpi eduskunnassa pari vuotta sitten lakialoitteen pohjalta aika huonolla valmistelulla. Minusta paljon parempi ehdotus tässä olisi, että jos työttömät haluavat kalastaa ilmaiseksi, niin onkisivat tai pilkkisivät. Se on ilmaista myös yksityisillä vesillä. Mutta muu kalastus on kohtuutonta antaa minusta eduskunnan päätöksellä ilmaiseksi jonkin ryhmän käyttöön. Parempi ehdotus olisi, että työttömät saisivat sen verran parempaa päivärahaa, että heillä olisi varaa harrastaa, mitä haluavat, tai vaikka annettaisiin heille ilmainen oikeus katsoa tv:tä. Se on valtion piirissä, se olisi minusta mahdollista ilman perustuslain säätämisyjärjestystä. Mutta tämä ehdotus vaatisi ehdottomasti perustuslain säätämisyjärjestyksen, koska se polkee yksityistä omistusoikeutta.

Herra puhemies! Juuri tämän takia minun täytyy ehdottaa, että lakiehdotus hylätään.

Ed. E. Lahtela: Arvoisa herra puhemies! Kalastusasiat aina kiihottavat kovaan keskusteluun, ainakin ed. Rosendahlin, kun siinä mennään pyhälle alueelle, omistusoikeuden puolelle.

Sen verran tässä alussa voisi kommentoida, kun ed. Rosendahl epäili, mitä skl tarkoittaa. Minäkin luin, onko se Suomen Kalastusliitto,

mutta kun ed. Rosendahl sen oivalsi, minä ymmärsin, että se tarkoittaisi sellaista kuin "sosialisoidaan kalatkin luonnosta". Se on ilmeisesti uhkakuva, voi sanoa näin päin.

Ed. Kemppainen esittää sitä, että työttömille annettaisiin kalastuksenhoitomaksusta vapautus. Sinällään tässä voisi olla matoakin, mutta siihen liittyy sellainen problematiikka kyllä, että tässä tunnustettaisiin se asia, että työttömät ovat aina työttöminä. Kalastuksenhoitomaksuhan lunastetaan vuodeksi kerrallaan ja siihen pitäisi luoda palautusjärjestelmä. Jos ihminen pääsee-kin työhön, niin onko hänen maksettava loppuvuodelta kalastuksenhoitomaksu?

Ongelmahan poistuisi sillä tavalla, että olisi määräaikainen kalastuksenhoitomaksu, voisi maksaa vain osan vuotta. Tällä tavalla yhdistetynä voisi pitkäaikaistyöttömälle antaakin sen ajan, kun hän on työttömänä, vapautusta, mutta päästessään työhön hän joutuisi ottamaan määräaikaisen luvan. Joskus, oliko se viime keväänä, tein lakialoitteen, että kalastuksenhoitomaksun voisi ottaa lyhyemmäksi ajaksi kuin vuodeksi.

Ed. Rosendahl totesi, että onkiminen ja pilkiminen on vapaata. Se on tässä tilanteessa hyvä muistaa. Mutta en kovin pahana näkisi sitä, että pitkäaikaistyöttömät, ainakaan Manner-Suomessa, siellähän on järviä, lampia ja jokia ihan riittämiin, eivät maksaisikaan mitään, koska roskakalaa on niin paljon, että olisi hyvä, kun joku niitä pyytäisi pois. Saisi vielä terveellistä ruokaa-kin. (Ed. Rosendahl: Kyllä vesien omistajat antavat luvan siihen!) Siinä mielessä maksulla ei ole sinällään merkitystä, työttömille sillä kyllä on.

Paranneltuna ed. Kemppaisen esitys voisi olla ihan hyvä ja kannatettava. Aikanaanhan se tulee valiokuntaan ja siellä joudutaan varmaankin käymään pohdintaa siitä, saadaanko tämä käsitelyyn.

Mörköjä en sen sijaan näkisi, niin kuin ed. Rosendahl kuvasi, että mennään omistusoikeuden puolelle ja tehdään haittaa. Se on liian kaukaa haettu. Se nähtiin läänikohtaisen viehekortin yhteydessä, kun keskustelua käytiin, ja tänä päivänä on todettavissa, ettei ongelmia eikä mörköjä tullutkaan. Valitettavasti ei toteutunut se uhkakuva, jota lähinnä oikeiston puolelta esitettiin. Silloinhan kuvattiin, että sen jälkeen, kun läänikohtainen viehekortti tulee, kaikki Pietarista ja Venäjän Karjalasta ryntäävät tänne kalastamaan. Sitä olisi kyllä odottanut: kun he olisivat maksaneet läänikohtaisen viehekortin, meillä olisi kertaheitolla matkailu noussut toisiin lukemiin ja olisi saatu sieltä markkoja ja ruplia ihan

riittävästi. Ei olisi tarvinnut sellaista matkailumarkkinointia tehdä kuin tänä päivänä tehdään. Mutta se ei toteutunut. Siinä joku näki vääriä uhkia. Tämäkin on niin vähäinen asia, että sitä eivät edes ketkään muut kuin työttömät huomaa: että hyvänen aika, ei tarvitse ostaa 150 markan lupaa eikä maksaa 90 markan kalastuksenhoitomaksua.

Ed. M y l l y n i e m i : Herra puhemies! Lohta saa 20 markalla kilo ja halvemmallakin, silakkaa 3—4 markalla, niin että tällä ei ole kyllä taloudellista merkitystä kenenkään kannalta.

Olen tosin eri mieltä kuin ed. Rosendahl siitä, että sillä olisi merkitystä vesien omistajan alueella, jos tällainen lupa ja oikeus annettaisiin. Se ei kyllä loukkaisi ketään, eikä sillä olisi merkitystä. Valitettavasti minun täytyy sanoa oman vaalipiirini edustajalle Kemppaiselle, että ei tällä aloitteellakaan ole mitään merkitystä. Kyllä menee melko tarkaksi lainsäädännöksi, jos meidän pitää eduskunnasta ohjata kansalaisia kalalle. Nämä summat ovat niin pieniä, jotka heidän pitäisi maksaa, ja onkiakin saa aivan täysin ilmaiseksi.

Epäilen, että ne työttömät, jotka ovat syrjäytymisvaarassa, ohjautuvat mieluummin lähiökakkaan kuin läheiselle lammelle ongelle tai kalastamaan. Valitettavasti tämän tyyppinen lainsäädäntöasia on kovin hienosäätöä.

Ed. J a r i K o s k i n e n : Arvoisa puhemies! Lakialoitteen tiimoilta on hyvä puhua pari sanaa kalastuksesta yleensä ottaen. Ongelma kai tällä hetkellä on se, että kalastuksenhoitomaksuista saatavat varat ovat vähentyneet paljon enemmän kuin on kuviteltu. Se on taas kaikki pois kalavesien hoitamisesta ja kalakantojen ylläpitämisestä. Siitä ehkä pitäisi eniten olla huolissaan kaikkien kalastajienkin. Aikanaan läänikohtaisesta viehekortista päätettiin ja alle 18-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat vapautettiin kalastuksenhoitomaksusta. Mielestäni tämä asia pitäisi miettiä uudelleen, jotta rahaa tulisi. Ylipäätään ed. Esa Lahtela ehkä muistaa vähän väärin keskustelua, jota aikanaan asiassa käytiin.

Koska ihmiset kalastavat paljon, olennaista on se, että jokainen maksaisi kalastuksenhoitomaksun, jotta rahat tilille tulisivat. Erään selviytyksen mukaan vuonna 96 Suomessa oli 2,1 miljoonaa vapaa-ajankalastajaa, jotka käyttivät harrastukseensa 1,6 miljardia markkaa eli noin 1 000 markkaa per nuppi. Siinä mielessä vaikka kalastuksenhoitomaksua muutamalla kymppillä

korotettaisiinkin, ei paljon tuntuisi harrastukseksa.

Ed. Kemppainen: Arvoisa puhemies! Minua kyllä varoitettiin, että asia herättäisi mielenkiintoista keskustelua. Mutta en ihan olisi odottanut, että se herättäisi tämän tyyppistä keskustelua. Minusta tässä tulivat hyvin voimakkaasti asenteelliset näkemykset esille. Kohdassa 9) toin esille toisen lakialoitteen, jonka perässä luki ”skl”, ja tässä on sama. Ei edes tiedetä kristillisen liiton lyhennettä. Sitä varmaan pitää jo vähän alkaa opetella. Mutta se ei ole tässä tärkeää.

Ed. Rosendahl toi esiin, etten varmaan ymmärrä kaikkea, enkä sitä halua tuodakaan esille. Mutta tässä on tärkeää minusta se, että pitkäaikaistyöttömien päiväraha on todella pieni, jopa alle 2 000 markkaa. Kun siitä yritetään löytää mielekkyyksiä elämään, ei se välttämättä ole sitä, että katsotaan televisiota tai tehdään jotain muuta; ed. Myllyniemi sanoi, että mennään kapakkaan. Meidän pitäisi löytää mielekkäitä asioita, jotka passivoituneita ihmisiä aktivoisivat johonkin muuhun. Nimenomaan pitkäaikaistyöttömien taholta tämän tyyppisiä aloitteita on tuotu hyvin kauan esiin, ja sen takia näkisin, että tämä on yksi mahdollisuus vaikuttaa pitkäaikaistyöttömien aktivoimiseen. En usko kuitenkaan, että se tarkoittaa sitä, että jos he saavat tällaisen mahdollisuuden, he menevät sotkemaan ja melastamaan sinne yksityisten vesialueille. Minä näkisin, että keskustelu on hieman asenteellisempaa kuin osasin odottaa.

Ed. Rosendahl: Puhemies! Ed. Lahtelalle sanoisin, että kyllä on tullut aika paljon ongelmia tämän päätöksen jälkeen, kun viehekalastus vapautettiin yksityisillä vesillä meidän päätökselämme. Tulee koko ajan ilmoituksia siitä, miten kalastusvälineitä ajetaan rikki, koska tähän sisältyy nimittäin myös trollaus, siis liikkuva vavalla kalastaminen. Se on erittäin ongelmallista. Tietysti eivät ehkä ole vielä ulkomaalaiset huomanneet, että heilläkin olisi oikeus tulla tänne. He tyytyvät toistaiseksi lähinnä ottamaan moottoreita, veneitä jne., mutta voi olla, että vähitellen, kun heillä on niitä, he voivat myös tulla tänne kalastamaan.

Ed. Kemppaiselle sanoisin, että ymmärsinkin, kun huomasin, mistä olette, että tarkoittatte hyvää, mutta tämä keino on minusta väärä. Tässä pannaan nyt saariston ihmiset maksamaan tämä. Valtio päättää panna saariston ihmiset,

vesien omistajat, maksamaan kalastajat. Meidän pitäisi antaa heille rahaa käteen, jotta he voivat lähteä ostamaan kalastusoikeutta. Nimittäin saariston ihmiset elävät siitä, että he myyvät kalastusoikeutta kalastusta harrastaville. On väärin, että täällä teemme lakeja, joilla pakotetaan ihmiset antamaan omaisuutensa toisten käyttöön.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

14) Lepäämässä olevat ehdotukset laeiksi Ahvenanmaan itsehallintolain ja Ahvenanmaan maanhankintalain 17 §:n muuttamisesta

Lepäämään jätetyt lakiehdotukset LJL 3/1999 vp Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 5/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

15) Hallituksen esitys laiksi tieliikennelain 64 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 92/1999 vp
Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 2/1999 vp
Lakialoite LA 119/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

16) Hallituksen esitys ajoneuvon siirtolupaa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Hallituksen esitys HE 107/1999 vp
Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 3/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

17) Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1998

Kertomus K 7/1999 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 5/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

Täysistunto lopetetaan kello 21.08.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna perjantaina kello 13.
